

**A Teremi-erdő (HUHN20058)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Debrecen
2016.

Készítette

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület
BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.

Vezető szakmai koordinátor

Olajos Péter

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs
Tóth Pál
Dr. Juhász Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Szigetvári Csaba

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Polonkai László

Közreműködő szakértők

Lukács Attila
Dr. Horváth Roland
Dr. Magura Tibor
Máté Rudolf
Somlai Tibor
Dr. Sum Szabolcs
Dr. Szigetvári Csaba
Tóth Pál

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2016.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1.A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés.....	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek	5
1.4.2. Jelölő fajok.....	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	6
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	6
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	7
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7. Egyéb tervek	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	22
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	22
3.2. Kezelési javaslatok	23
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	23
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	44
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	44
3.2.4. Kutatás, monitorozás	45
3.2.5. Mellékletek	48
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	49
3.3.1. Agrártámogatások.....	49
3.3.2. Pályázatok.....	52
3.3.3. Egyéb	52
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	52
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	52
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	53
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	56
3.4.4. A társadalmi egyeztetés melléklete.....	59

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Teremi-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20058
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	912,49 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyeppölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)
- 6260* - Pannon homoki gyepek
- 7230 - Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

A Natura 2000 adatlapon (SDF) nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések alapján jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű faj

- Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

1.5. Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Terem, Vállaj

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
„Ex lege” láp	HNL208	Teremi-tó-melléke	85,8 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről
„Ex lege” láp	HNL210	Ló-kert	59,34 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről

A tervezési terület nem érint madárvédelmi területet.

A tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat magterület (58%) és pufferterület (42%) övezetével egyaránt átfed.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlésének 19/2011 (XII.1.) önkormányzati rendelete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési terve elfogadásáról.
- Terem Község Önkormányzata Képviselőtestületének 5/2010. (V.13.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzat elfogadásáról.
- Vállaj Község Önkormányzata Képviselőtestületének 9/2006. (V.11.) KGY rendelete Vállaj közigazgatási területe szabályozási terveinek és helyi építési szabályzatának jóváhagyásáról.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényessége: 2004.01.01.-2013.12.31) A Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőtervének elkészítési határideje: 2015.12.31. A köztes időszakokra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/5. Szabolcs-Szatmár-beregi apróvadás körzet vadgazdálkodási terve. Érvényes: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Fedics Mihály Vadásztársaság, Nyírbátor (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-856010-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Dr. Szederjei Ákos Vadásztársaság, Nyírkáta (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-856110-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Hubertus Vadásztársaság, Vállaj (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-857010-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Teremi-víztározó (horgászvíz, víztérkód: 000105) Horgászati hasznosító: Bátorcoop Szövetkezet, Nyírbátor

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Szamos-Kraszna alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Elfogadva a Kormány 1155/2016 (III. 31.) Korm. határozatban, közzétéve a 14. számú Hivatalos értesítőben (2016. április 7.)

1.7.7. Egyéb tervek

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) fajmegőrzési terve. Kiadta: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2006. Jóváhagyta: Dr. Persányi Miklós Környezetvédelmi és Vízügyi Miniszter, 2006.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy; M: közepes; L: alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő, illetve jelölő státusra javasolt élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	H	4	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A faj fejlődésmenete szempontjából helytelen időpontban, illetve túlzott gyakorisággal történő, valamint a nagy tűzlepke élőhelyét képező gyepek egészén azonos időben végrehajtott kaszálás: a) A lepkék kikelését megelőző stádiumban lévő állatok (peték, lárvák vagy bábok) pusztulását eredményezheti (különösen gépi műveletek, továbbá a széna egészének összegyűjtése és elszállítása esetén). b) Ronthatja, illetve megszüntetheti a faj alapvető élőhelyi igényeinek megfelelő, optimális vegetációs struktúrát. c) A tápnövények időleges elvonása miatt csökkentheti a nőstény egyedek peterakási hajlandóságát, továbbá szűkítheti vagy súlyosabb esetben megszüntetheti azok petézési esélyeit, illetőleg a már kikelt lárvák táplálkozási lehetőségeit. d) Hátrányosan befolyásolhatja a lepkék számára optimális mikroklímát és gyorsíthatja az élőhely száradásának ütemét. e) Veszélyeztetheti a nektárforrást képező virágos növények kellő mennyiségben és minőségben való rendelkezésre állását a rajzási időszakokban.
A04.03.	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	1,5	6260*-Pannon homoki gyepek: A terület homokpusztagyepjein hosszabb ideje nem zajlik rendszeres legeltetés, az élőhelyet kaszálással/szárzúzással tartják karban. A legeltetéses használathoz képest ez a kezelési mód a kifoltos változatosság eltűnéséhez (homogenizálódáshoz) vezet, szárzúzás esetében felhalmozódik a biomassza, és az élőhelyről eltűnnek a legeltetéshez közvetetten kapcsolódó fajok.
A10.01	sövény, bozót, cserje eltávolítása	L	3	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Mivel a közönséges fagyal (<i>Ligustrum vulgare</i>) a díszes tarkalepke tápnövényének minősül, ezért az érintett biotópokban végzett erdészeti cserjeritkítások során a fagyalbokrok teljes mértékű vagy jelentős arányú eltávolítása szűkítheti a faj lárváinak táplálkozási lehetőségét.

B02.01.02	erdő felújítás idegenhonos fajokkal	H	75	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): Az idegenhonos fajokkal történő felújítás a jelölő erdei élőhelyek helyén azok eltűnését okozza. Bár ez a gyakorlat jelenleg már csak kevésbé jellemző, ugyanúgy számolni kell azzal a negatív hatással, ami abból adódik, hogy az őshonos erdőrészek szomszédságában, illetve azok egymástól elszigetelt tömbjei között idegenhonos állományok helyezkednek el. Ez utóbbiak ugyanis egyrészt jellemzően rövidebb vágásfordulójúak, így gyakrabban történik a felújítással együtt járó erőteljes bolygatás; másrészt az idegenhonos állományok jellemzően invázióra hajlamos fajok forrásai.</p>
				<p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Alföldi erdőkben a faj elsődleges tápnövényei a magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>), illetve a magyar kőris (<i>Fraxinus angustifolia</i>). Amennyiben a lepkefaj élőhelyét képező, őshonos fajkészletű erdőtagok faállománya kitermelésre kerül és annak helyére az erdészeti idegenhonos fafajtaikat (esetenként monokultúrákat) telepít, úgy mindez a díszes tarkalepke érintett állományainak csökkenését vagy akár végleges felszámolását is eredményezheti. Az idegenhonos fajokkal történő erdőfelújítás különösen a hazai kőrissel elegyes, jó természetességű tölgyesek esetében minősül jelentős veszélyforrásnak.</p>
				<p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az idegenhonos fajokkal történő erdőfelújítás negatív hatással van a jelölő ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen a <i>Cerambyx cerdo</i> tápnövénye és szaporodási helye az idős kocsányos tölgyek, a <i>Cucujus cinnaberinus</i> lárvájának és imágójának is a legfontosabb élőhelye a néhány éve elhalt, lábon álló vagy elfekvő őshonos fák holt faanyaga.</p>
B02.02	nevelő vágások és egyéb tisztítások	M	25	<p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A nevelő vágások és egyéb tisztítások akkor jelenthetnek valós veszélyt a díszes tarkalepke állományaira, ha:</p> <p>(a) a faj tápnövényét képező hazai kőris fajok mennyiségének jelentős mértékű csökkenését, illetve</p> <p>(b) járulékos hatásként a jó természetességű erdei aljnövényzet számottevő károsodását vagy pusztulását eredményezik.</p>
				<p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az előhasználatok során az őshonos fafajú idős, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy száradó, de még élő faegyedek eltávolítása negatív hatással van a jelölő ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen ezáltal élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeik semmisülnek meg.</p>

B02.04	lábónálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása	H	25	Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A holt faanyag eltávolítás negatívan hat a <i>Cucujus cinnaberinus</i> populáció-méretére, hiszen lárvájának és imágójának is élőhelye a néhány éve elhalt lábón álló vagy elfekvő holt faanyag.
B04	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata (erdészet)	L	25	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az „A07 biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata” megnevezésű tényező kapcsán leírtak ehelyütt is relevánsak azzal a megjegyzéssel, hogy a díszes tarkalepke populációira az erdészeti vegyszerek alkalmazása különösen akkor jelenthet számottevő veszélyt, ha az erdei kártevőként számon tartott rovarfajok – például a gyapjaslepke (<i>Lymantria dispar</i>) – elleni védekezés nem szelektív rovarölő anyagokkal történik. Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az erdészeti rovarkártévők visszaszorítására használt vegyszerek nem körültekintő használata negatív hatással van a jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen közvetlen pusztulásukhoz vezethet.
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	L	5	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az erdei földutakon haladó járművek a faj rajzási idejében (májusban és június első felében) gyakorta pusztítják el a talajon táplálkozó lepkéket (de ez a veszélyforrás kisebb mértékben a lárvákat is fenyegeti). Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Gépi kaszálás során a mezőgazdasági járművek (bálaszállítók, traktorok) kerekei felsérthetik a lepkepopulációk élőhelyét képező gyepeket (különösen esős időszakokban jellemző a gépek által okozott mélyebb nyomvályúk, nyílt talajsérülések kialakulása), ami sok helyütt elősegíti a tájidegen növényfajok, gyomok megtelepedését, ez pedig hosszabb távon a lepkék számára optimális növényzetű biotópok kiterjedésének csökkenéséhez vezethet.
F02.03.02	horgászat	L	5	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A mocsári teknős esetleges megakasztása horoggal a seb elfertőzése révén az egyedek pusztulását okozhatja. A horgászok nagyobb számú rendszeres jelenléte megzavarhatja az állatokat táplálkozásukban, vagy a számukra létfontosságú napozási tevékenységben.
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	M	7	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): A jelentős létszámú vadállomány a tölgymakk, a természetes újulat és a fiatalosok elfogyasztásával jelentősen csökkenti az erdő felújulóképességét. A felújítások vadhatástól való védelme miatt vadvédelmi kerítések létesítése szükséges, amelyek nyomvonala a kerítésépítéssel járó bolygatás és a korlátozott kezelési lehetőségek miatt

				<p>inváziós és gyomfajok terjedési forrása. A vaddisznóállomány kártétele a túrás, talajforgatás miatt gyomosodás és egyes inváziós fajok terjedésének komoly forrása.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A díszes tarkalepke populációira káros hatással van, ha a túlszaporodott vadállomány egyedei – leginkább az élelem után kutató vaddisznók – feltúrják, kitapossák az erdők talaját és ezzel jelentősen károsítják, illetve szélsőséges esetekben helyenként ki is pusztítják a lepkefaj élőhelyét képező erdőtagok aljnövényzetét. Mindez fokozott veszélyt jelent a lárvákra, melyek nyár közepén az avarszintbe húzódnak, ott táplálkoznak, majd később ugyancsak a talajszinten vonulnak nyugalmi állapotba (aestiválnak), valamint később ott is telelnek.</p>
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	75	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): Az inváziós fajok közül spontán terjedés révén jelenleg az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), kései meggy (<i>Prunus serotina</i>) a jelölő élőhelynek minősülő és tájidegen fafajú erdőrészek jelentős részében jelen van, idős, fiatalos állományokban és felújításokban is, olykor igen nagy tömegben. Széles körben elterjedt emellett a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>), selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), és szűkebb elterjedéssel a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), amerikai alkörmös (<i>Phytolacca americana</i>) és gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>). Terjed ezen kívül az egyelőre főként a felújításokban elszaporodni hajlamos seprőzanót (<i>Sarothamnus scoparius</i>) is. Az inváziós fajok leginkább a felritkuló lombkoronájú szárazabb tölgyesekben érvényesül, ahol megfelelő beavatkozás nélkül akácos-kései meggyes, nitrofil aljnövényzetű, leromlott, a jelölő élőhely megsemmisüléséhez vezető állapotok alakulnak ki. Legkevésbé a kettős, zárt lombkoronájú vagy dús cserjeszintű keményfaliget jellegű állományokban jutnak érvényre az inváziós fajok, jóllehet hosszabb távon a zöld juhar nagyobb mértékű elszaporodásával itt is lehet számolni. Jelentős invázió tapasztalható ezen kívül a felújításokban és a nem megfelelően záródó fiatalosokban, ahol ápolás hiányában megakadályozhatják a jelölő élőhely megfelelő természetességű kifejlődését. A tervezési terület erdei közül viszonylag kisebb az inváziósok aránya a Bódvaj-erdő és a Nagyfenék területén, a szűk értelemben vett Teremi-erdő erdőrészeiben viszont magasabb.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Egyes biotópok természeti állapotának általános romlása (például szukcesszió eredményeként), illetőleg helytelen erdészeti</p>

			<p>beavatkozások vagy egyéb eredetű káros tevékenységek következtében inváziós növényfajok jelennek meg a faj élőhelyeit képező egyes erdőtagokban. A díszes tarkalepke állományai szempontjából mindez főként azért jelenthet veszélyt, mert az özönnövények terjedése a lepkefaj tápnövényeinek egyidejű visszaszorulását eredményezheti, tehát az ilyen folyamatok hátrányosan befolyásolják (illetve hosszútávon akár meg is szüntethetik) a lárvák táplálkozási lehetőségeit. A faj tápnövényei közül a veronika-félék [borostyánlevelű veronika (<i>Veronica hederifolia</i>), valamint esetenként a hosszú levelű veronika (<i>Veronica longifolia</i>) tekintetében az aranyvesszők [például a kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>) vagy a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>)], míg a magyar-, illetve a magas kőris vonatkozásában például az amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) vagy a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) terjedése értékelhető veszélyforrásként. A vizsgált élőhelyek természeti minőségének romlásában jelentős szerepe van továbbá a kései meggynek (<i>Prunus serotina</i>), a fekete diónak (<i>Juglans nigra</i>), a gyalogakácnak (<i>Amorpha fruticosa</i>) és a selyemkórónak (<i>Asclepias syriaca</i>) is, mely növényfajok állományainak visszaszorítása, illetőleg további terjedésük megakadályozása a Natura 2000 terület kezelésének tervezése során számottevő természetvédelmi érdek.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A faj egyes élőhelyein – főleg a rendszeresen bolygatott, illetve a gazdálkodó tevékenységekkel együtt járó káros hatásokkal fokozottabb mértékben terhelt gyepeken – helyenként megfigyelhető a tájidegen, inváziós növények, gyomok jelenléte és terjedése [ide tartozik például a degradációval sújtott homoki gyepeken gyors ütemben terjedő selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>)]. Az ilyen növényfajok fokozatosan kiszoríthatják a nagy tűzlepke tápnövényeinek, valamint a nektárforrását képező virágos növények állományait, illetőleg csökkenthetik azok arányát, miközben az eredeti vegetációs struktúrát is megváltoztathatják, ezáltal pedig szűkíthetik a lepkék életterét, továbbá hátrányosan befolyásolhatják a populációk reprodukciós képességét.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az idegenhonos inváziós fajok jelenléte negatív hatással van a jelölő ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen ezek az idegenhonos inváziós fajok a vizsgált bogaraknak nem élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeik, továbbá az idegenhonos, inváziós fajok kedvezőtlenül átalakíthatják az őshonos fafajú erdőállományok szerkezetét, megakadályozhatják az őshonos fafajok természetes felújulását, hozzájárulva ezzel a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeinek csökkenéséhez.</p>
--	--	--	---

J02.05	belvízviszonyok megváltoztatása	M	2	7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A Teremi-víztározó környezetében a mesterségesen szabályozott vízszint következtében a környező lápi-lápréti területek talajvízviszonyai is megváltoztak. A természetestől eltérő vízdinamika az élőhelyen a jobban alkalmazkodó generalista- és zavarástűrő fajoknak kedvez. Az élőhely kedvezőtlen átalakulása következtében mára a karakteresen felismerhető lápréti élőhelyek erősen visszaszorultak.
J02.10	vízi és parti vegetáció kezelése csatornázási célokból	M	<1	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): Komoly veszélyeztető tényező, hogy a csatornák kezelésekor a növényzetet aprító gép, benyúl a medrekbe, az iszapig és így bedarálja az ott telelő állatokat. A térségben erre sok helyen láttunk példát. Ha figyelembe vesszük, hogy egy-egy jó telelőhelyen, ahol legtöbbször talajforrás mellett laza iszapban tudnak telelni, akár 50 példány is összegyűlhet, egy ilyen beavatkozás komoly károkat tud okozni.
K01.03	kiszáradás	H	80	<p>91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): A területen az elmúlt évtizedek talajvízszint-csökkenése minden jelölő erdei élőhelytípusra erős átalakító hatással van. Az erdőalkotó fafajok felújulóképessége, növekedése a kiszáradás következtében erősen gátolt, az idős állományok egészségi állapota romlik, a más termőhelytűrő képességű inváziós fásszárúak versenyhelyzete javul. Az átalakulás az erdő minden szintjét érinti, elsősorban a nedvességkedvelő erdei karakterfajok eltűnésével lehet számolni. Az erdőssztyepp-tölgyesekhez sorolható állományok átalakulása az őshonos állományok felritkulását követő akácinvázió miatt igen gyors és drasztikus lehet. A keményfaligetek látszólag nagyobb stabilitást mutatnak a szárazabb körülmények között is, viszont a felújításokban már ebben az esetben is komoly problémák mutatkoznak.</p> <p>7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A térségen régebb óta jellemző kiszáradás miatt a lápi, lápréti élőhelyek területe visszaszorulóban van. A nagyobb nedvességigényű specialista fajok eltűnnek, helyüket zavarástűrő, gyom- és inváziós fajok foglalhatják el. Ennek következtében az élőhely jellege átalakul, hosszabb távon a folyamatok teljes eltűnéséhez is vezethetnek.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az élőhely száradása következtében fokozatosan megváltozhat a díszes tarkalepke számára optimális mikroklíma, továbbá a tartós vízhiány károsan befolyásolhatja a faj tápnövényeinek fejlődését. A száradás tehát – különösen hosszabb távon – fokozottan negatív hatással van a díszes tarkalepke</p>

				<p>populációinak egyedszámára, illetve reprodukciós képességére.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A biotópok teljes vagy részleges kiszáradása káros hatású lehet a nagy tűzlepke állományainak fennmaradása szempontjából, mert a rétek vízháztartási egyensúlyának romlása:</p> <p>a) A nagy tűzlepke tápnövényeit képező sóska-félék (<i>Rumex spp.</i>) arányának csökkenését, illetve e növények fejletlenségét eredményezheti, mely tényezők kedvezőtlenül befolyásolhatják a nőstény egyedek petézési lehetőségeit, illetve peterakási hajlandóságát.</p> <p>b) A lepkék számára nektárforrást képező virágos növények arányának csökkenését idézheti elő.</p> <p>c) Kedvezőtlenül befolyásolja a lepkék optimális élőhelyi igényének megfelelő üde mikroklímát.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): A kiszáradás negatív hatással van a jelölő ill. jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyeül szolgáló őshonos fafajú erdőállományok tartós fennmaradását (felújulását) veszélyezteti.</p> <p>Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A térségre általában jellemző kiszáradás elsősorban a csatornáknak romlanak a faj számára szükséges élőhelyi viszonyok. A csatornák rendszeresen kiszáradnak, ezért ott stabil állomány nem tud kialakulni.</p> <p>Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A térségre általában jellemző kiszáradás miatt a szaporodóhelyként leginkább alkalmas sekély kisvizek területe szorul vissza. Az állomány kénytelen a stabilabb vízszintű tóban szaporodni, ott viszont a faj sokkal jobban ki van téve a predációs hatásnak.</p>
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	10	<p>7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A terület lápi, lápréti élőhelyei a kiszáradással és valószínűleg a rét-legelőgazdálkodás visszaszorulásával összefüggésben erőteljes cserjésedésnek indultak. Helyükön jobb esetben fűzlapi élőhelyek alakulnak ki, de sokkal jellemzőbb a szegényes, jellegtelen üde cserjések kialakulása.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A fajösszetétel-változás, szukcesszió körében a díszes tarkalepke élőhelyeinek szempontjából különösen a tájidegen, illetve inváziós növényfajok [például: amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), aranyvessző-félék (<i>Solidago spp.</i>) akác-félék (<i>Robinia spp.</i>), gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>), kései meggy (<i>Prunus serotina</i>), fekete dió (<i>Juglans nigra</i>) stb.] jelenléte, illetőleg terjedése jelent veszélyforrást, hiszen a felsorolt növények térnyerése hosszabb távon a faj – eredetileg jó természetességű – élőhelyeinek kedvezőtlen</p>

				<p>átalakulásához (ezen belül például a díszes tarkalepke tápnövényeinek visszaszorulásához, továbbá az élőhely természetességének leromlásához) vezethet.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az üde rétek eredeti fajkészletének romlása sok helyütt a nektárforrást képező virágos növények, továbbá a tápnövények számának csökkenésében, illetve a gyomok, özönfajok arányának emelkedésében mutatkozik meg leginkább, mely folyamatok veszélyeztetik a lepkefaj optimális életfeltételeinek biztosítását. A mezőgazdasági eredetű fenyegetettség mellett esetenként tapasztalhatók a cserjésedés (továbbá helyenként a nád terjedésének) negatív hatásai is, ami nem csak a lágyszárú vegetáció visszaszorulása, de a faj életterének szűkülése miatt is veszélyfaktorként értékelhető.</p>
K03.02	élősködés (parazitizmus)	L	3	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Gradációs évek során jelentősebb arányban elszaporodhatnak azok a gyilkosfűrkész-darazsak (<i>Braconidae spp.</i>), melyek a lepkefaj egyes populációiban akár számottevő mértékű lárvapusztulást is előidézhettek.
K03.04	ragadozás (predáció)	M	5	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A térségre az utóbbi időszakban kiszáradás csökkentti a szaporóhelyként leginkább alkalmas sekély kisvizek területét. Az állomány kénytelen a stabilabb vízszintű tóban szaporodni, ott viszont a faj sokkal jobban ki van téve a halak predációs hatásának.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	100	<p>9110*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): Az aszály és csapadékmennyiség csökkenés kedvezőtlen hatása a kiszáradás folyamatától nem elválasztható. Tünetei, következményei megfelelnek a K01.03 pontban leírtaknak.</p> <p>7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: Az aszály és csapadékmennyiség csökkenés kedvezőtlen hatása a kiszáradás folyamatától nem elválasztható. Tünetei, következményei megfelelnek a K01.03 pontban leírtaknak.</p> <p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az utóbbi évtizedek során hazánk éghajlata változást mutat: lassú, ám tendenciaszerű felmelegedés tapasztalható, illetve ezzel párhuzamosan az évi átlagos csapadékmennyiség folyamatos csökkenése figyelhető meg. A „K01.03 Kiszáradás” megnevezésű veszélyeztető</p>

			<p>tényező kapcsán leírtak e helyütt is érvényesek mindkét érintett lepkefaj vonatkozásában.</p> <p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az utóbbi évtizedek során hazánk éghajlata változást mutat: lassú, ám tendenciaszerű felmelegedés tapasztalható, illetve ezzel párhuzamosan az évi átlagos csapadékmennyiség folyamatos csökkenése figyelhető meg. A „K01.03 Kiszáradás” megnevezésű veszélyeztető tényező kapcsán leírtak e helyütt is érvényesek mindkét érintett lepkefaj vonatkozásában.</p> <p>Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>); skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>): Az aszály és csapadékmennyiség csökkenés negatív hatással van a jelölő illetve jelölő státusra javasolt bogárfajokra, hiszen a vizsgált bogárfajok élő-, szaporodó- és táplálkozó helyéül szolgáló őshonos fafajú erdőállományok tartós fennmaradását (felújulását) veszélyezteti.</p> <p>Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A térségre az utóbbi időszakban jellemző aszály és csapadékmennyiség csökkenés hatásai elsősorban a kiszáradás mértékének erősödésén keresztül hatnak negatívan a fajra. Emiatt elsősorban a csatornáknak romlanak a faj számára szükséges élőhelyi viszonyok. A csatornák rendszeresen kiszáradnak, ezért ott stabil állomány nem tud kialakulni.</p> <p>Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A térségre az utóbbi időszakban jellemző aszály és csapadékmennyiség csökkenés hatásai elsősorban a kiszáradás mértékének erősödésén keresztül hatnak negatívan a fajra. Emiatt elsősorban a szaporodóhelyként leginkább alkalmas sekély kisvizek területe szorul vissza. Az állomány kénytelen a stabilabb vízszintű tóban szaporodni, ott viszont a faj sokkal jobban ki van téve a predációs hatásnak.</p>
--	--	--	---

Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy; M: közepes; L: alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő, illetve jelölő státusra javasolt élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	8%	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A vizsgált Natura 2000 területen a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), illetőleg a díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>) tényleges vagy potenciális élőhelyeinek egy része mezőgazdasági területek közelében vagy azok mentén helyezkedik el. A légmozgás a tápnövényekre juttathatja a szóban forgó parcellákon jellemző gazdálkodó tevékenységek során alkalmazott növényvédő szereket, gyomirtókat, műtrágyákat. Az ilyen vegyi anyagok az említett fajok bármely fejlődési stádiumában lévő egyedekre veszélyt jelentenek, de különösen károsak lehetnek a lárvák szempontjából, melyek érzékenyek a tápnövényre rakódó porra és vegyszerekre, ezért fennáll a lehetősége, hogy az ilyen hatásoknak kitett leveleket (vagy egyéb növényi részeket) már a vegyi szennyeződés viszonylag alacsonyabb koncentrációja esetén sem fogyasztják el, illetve attól esetlegesen elpusztulhatnak.
				Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A vizsgált Natura 2000 területen a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), illetőleg a díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>) tényleges vagy potenciális élőhelyeinek egy része mezőgazdasági területek közelében vagy azok mentén helyezkedik el. A légmozgás a tápnövényekre juttathatja a szóban forgó parcellákon jellemző gazdálkodó tevékenységek során alkalmazott növényvédő szereket, gyomirtókat, műtrágyákat. Az ilyen vegyi anyagok az említett fajok bármely fejlődési stádiumában lévő egyedekre veszélyt jelentenek, de különösen károsak lehetnek a lárvák szempontjából, melyek érzékenyek a tápnövényre rakódó porra és vegyszerekre, ezért fennáll a lehetősége, hogy az ilyen hatásoknak kitett leveleket (vagy egyéb növényi részeket) már a vegyi szennyeződés viszonylag alacsonyabb koncentrációja esetén sem fogyasztják el, illetve attól esetlegesen elpusztulhatnak.

B01.01	beerdősítés / fásítás idegenhonos fafajokkal	L	30%	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): A Natura 2000 területtel szomszédos földrészteléken tájidegen, azon belül elsősorban intenzív terjedésre képes fafajokkal történő erdőtelepítés – amennyiben megtörténik – kedvezőtlen élőhelyi szomszédságot jelent a jelölő élőhelyek számára, mivel inváziós fajok potenciális forrásai lehetnek.
Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre, illetve jelölő státusra javasolt vagy fajra és milyen módon gyakorolhatást?
A04.01.	intenzív legeltetés	M	3%	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): Az intenzív legeltetés: a) gyakorta eredményezi azt, hogy a folyamatos igénybevétel során a haszonállatok túlzott mértékű terhelésnek teszik ki az érintett biotópok talaját és ennek következtében károsítják a gyeperő szerkezetét, illetve felsértik a talajfelszínt. Mindez az eredeti növényzet fajkészletének romlásával és ezzel párhuzamosan tájidegen, inváziós növényfajok, gyomok megtelepedésével járhat, azaz végső soron az élőhely természeti minőségének számottevő mértékű romlását idézheti elő; b) jelentősen csökkentheti az élőhelyen rendelkezésre álló tápnövények mennyiségét, ami korlátozza a nőstény lepkék petézési lehetőségeit, illetve lárvastádiumban a hernyók táplálékhoz jutását; c) leronthatja azt a – magas fűvű részeket is magában foglaló – vegetációs szerkezetet, amely a lepkék pihenése és területőrző viselkedése szempontjából lényeges élettani feltétel; d) a nektárforrást képező virágos növények arányának csökkenését idézheti elő, ami hátrányosan befolyásolhatja a lepkék táplálkozási lehetőségeit.
B02.03	erdei aljnövényzet eltávolítása	M	5%	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Mivel a lepkefaj lárvái nyár közepétől fokozatosan a talajszintre húzódnak fészkeikből és életük további szakaszában már ott tartózkodnak – egy ideig táplálkoznak, majd nyugalmi állapotba kerülnek

				(aestiválnak), valamint később áttelelnék – ezért a faj élőhelyein az aljnövényzet eltávolítása jelentős mértékben veszélyeztetheti a díszes tarkalepke állományainak fennmaradását.
B03	erdészeti kitermelés újratelepítés vagy természetes felújítás nélkül	H	10%	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A díszes tarkalepke tipikusan erdei faj, élőhelyi igényei – így például az optimális mikroklíma és napfény-mennyiség, valamint a tápnövények rendelkezésre állása – megfelelő fajösszetételű és struktúrájú fás vegetáció meglétét teszik szükségessé. Ebből következik, hogy ha a lepkefaj élőhelyén az eredeti, őshonos faállomány újratelepítés vagy természetes felújítás nélkül kerül kitermelésre, úgy mindez jelentős veszélyforrásnak minősül a díszes tarkalepke érintett populációinak fennmaradása szempontjából.
D	vonalas létesítmények	M	<1%	9110*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): Kormányzati nyilatkozatok alapján fennáll annak lehetősége, hogy a közeljövőben kerítés létesül a magyar-román országhatáron. A kerítés esetleges létesítése a nyomvonal közelében a jelölő élőhelyek károsodásával jár.
H01.05	diffúz felszíni vízszennyezés mezőgazdasági, vagy erdészeti tevékenység miatt	L	5%	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A Natura 2000 terület határain belül mind a Bódvaj-csatorna, mind pedig a Károlyi-folyás érintik a díszes tarkalepke élőhelyeinek egy részét. Ha a szóban forgó vízfolyásokkal határos parcellákon alkalmazott vegyi anyagok (például növényvédő szerek, műtrágyák stb.) vagy a mezőgazdasági, illetőleg erdészeti gépek üzemeltetéséhez használt olajszármazékok, illetve más szennyező anyagok a felszíni vizekbe jutnak, úgy azok – különösen számottevő mértékű elöntések (például árvíz vagy még inkább belvíz) esetén – bemosódhatnak a lepkefaj élőhelyét képező erdőtagok talajába, ahol károsíthatják a díszes tarkalepke tápnövényeit és a talajszinten tartózkodó lárvákat. Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A Bódvaj-csatorna, valamint a Teremi-víztározó több olyan gyeppel is határos, melyek a lepkefaj élőhelyét képezik. A

				felszíni vizek esetleges szennyeződése (például mezőgazdasági járművek olajszármazékai vagy a gépek által szétszórta növényvédőszer, gyomirtók, műtrágyák, illetve egyéb vegyszerek következtében) tehát veszélyforrást jelenthet a lepkefaj biotópjaira, tápnövényeire, valamint egyedeire egyaránt (természetesen akkor, ha a szennyezett víz a nagy tűzlepkék élőhelyét képező gyepekre jut).
J01.01	leégés	L	75%	91I0*-Euro-szibériai erdősztyeppölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>): A klíma szárazabbá válása fokozhatja az erdőben keletkező tüzek gyakoriságát. Az esetleges erdőtüzek komoly károkat okozhatnak a jelölő élőhelyeken, egyúttal megnövelhetik az akác magról történő spontán elszaporodásának veszélyét.
				7230-Mészkedvelő üde lúp- és sásrétek: A tervezési terület Vállaj külterületéhez tartozó „Ló-kert” területén a közelmúltban többször előfordult a lápi vegetáció leégetése. Az ismételt gyakori égetés a vegetáció elszegényedéséhez, gyomosodásához vezethet, különösen, ha a talaj tőzegrétege is kiég.
				Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Különösen a száraz, aszályos időjárási körülmények között jelenthet fokozott veszélyt a lepkefaj élőhelyét képező erdőtagokban történő tűzgyújtás, hiszen egy esetleges erdőtűz mind a tápnövények állományában, mind pedig a lepkepopulációkban jelentős károkat okozhat.
				Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Különösen a száraz, aszályos időjárási körülmények között jelenthet fokozott veszélyt a lepkefaj élőhelyét képező erdőtagokban történő tűzgyújtás, hiszen egy esetleges erdőtűz mind a tápnövények állományában, mind pedig a lepkepopulációkban jelentős károkat okozhat.

J02.05.02	belvízviszonyok megváltoztatása	L	5%	<p>Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A belvízviszonyok megváltoztatása akkor jelenthet reális veszélyt a díszes tarkalepke állományaira (és különösen az avarszinten táplálkozó lárvákra), ha mindez a faj élőhelyét képező erdőtagok talajának vízzel való tartósabb elöntését vagy pedig vízlevonás következtében történő kiszáraitását eredményezi.</p>
				<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A faj tényleges vagy potenciális élőhelyein, illetve ezek közvetlen környezetében helyeként olyan gazdasági tevékenységek folytatására kerülhet sor (ideértve például a meliorációt, valamint a vízvezető árkok létesítését is), melyek következtében az érintett biotópok nagyobb mértékben, illetve gyorsabban veszítenek vízbázisukból, mint amennyit a természetes folyamatok egyébként indokolnának. Az élőhelyek kiszáradása a lepkefaj állományainak fogyatkozását vagy hosszabb távon akár kipusztulását is eredményezheti. A belvízviszonyok megváltoztatása ugyanakkor nem csak vízlevonásban (az élőhelyek kiszáraitásában), hanem a vízbázis esetleges növelésében is testet ölthet. Noha a nagy tűzlepke lárvája jól alkalmazkodott tipikus élőhelyeinek természeti sajátosságaihoz (nyugalmi időszakát megelőzően olyan szövedéket készít, amelyben tartósabb vízállásokat is túlél), ám ez a védelem nem korlátlan, hiszen a lárvák (de a peték vagy a bábok is) hosszabb idő elteltével elpusztulnak a vízben.</p>

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Teremi-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során priritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A Natura 2000 területen a természetvédelmi célkitűzés, hogy a jelölő közösségi jelentőségű élőhelyek – a 91I0* kódú „Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)”; a 91F0 kódú „Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)”, a 6260* kódú „Pannon homoki gyepek”, a 7230 kódú „Mészkevelő üde láp- és sásrétek” – legalább az alapállapotfelmérés során tapasztalt nagyságban, karakterüket megőrizve, az azokat fenntartó gazdálkodás keretében, a Teremi-erdő területére jellemzően, ott található természetes mozaik formájában fennmaradjanak.

A jelölő élőhelyek megőrzésével egyidejűleg a célkitűzés része a Natura 2000 területen található jelölő fajok: a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a, illetve a jelölő státusra javasolt nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) állományainak természetes élőhelyeiken való megőrzése, lehetőség szerint összehangoltan a nem jelölő státusú közösségi jelentőségű faj magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*) dunai tarajosgöte (*Triturus dobogicus*), továbbá az előforduló egyéb védett fajok védelmének szempontjaival.

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A homoki tölgyes erdők fenntartása, különös tekintettel az erdőssztyep jellegű és az üde, természetközeli állományokra.
- Őshonos fafajú állományokban a kiterjedt tarvágásos véghasználatok mellőzése, folyamatos erdőborítás fenntartása, természetközeli vegyes korösszetételű állományok kialakítása. A felújításokban a teljes talajelőkészítés és tuskózás (az akácos állományokat kivéve) elhagyása. A talaj és az aljnövényzet bolygatását a lehető legkisebbre javasolt csökkenteni.
- Javasolt természetközeli felújítási és ápolási módok kísérletes kidolgozása. Arra alkalmas részeken „őserdő” jellegű, gazdálkodásmentes állományok kialakítása és fenntartása. Természetes cserjeszint és aljnövényzet kímélete.
- Lábon száradó faegyedek és a holt fa megfelelő mennyiségű meghagyása.
- A tájidegen erdőállományok fokozatos őshonos állományra cserélése.

- Az invázió fajok (akác /*Robinia pseudoacacia*/, kései meggy /*Prunus serotina*/, zöld juhar /*Acer negundo*/, aranyvessző-fajok /*Solidago sp.*/, selyemkóró /*Asclepias syriaca*/) visszaszorítása, szükség esetén rendszeres beavatkozásokkal. A természetközeli/féltermészetes erdőállományokból a tájidegen fafajok (*Prunus serotina*/, fekete dió /*Juglans nigra*/, gyalogakác /*Amorpha fruticosa*/, zöld juhar /*Acer negundo*/ stb.) egyedeit el kell távolítani. Ennek során a sarj vagy újulatképzést meg kell akadályozni.
- Az erdőssztyep jellegű állományokban a tisztások szükség szerinti cserjéjelenítése, természetközeli erdőszélek, tisztások kímélete és fejlesztése.
- A természetközeli erdei aljnövényzet megóvása, a természetes felújulás segítése érdekében (taposás, túsás, rágási kár megelőzése miatt) a természetközeli állományokban a nagyvad egyedszámának megfelelő szinten tartása. Szükség esetén a jelölő élőhelyek állományaiban a vadlétszám mesterséges csökkentése (kikerítéssel, riasztással vagy mesterséges létszámcsökkentéssel).
- A jelölő erdei élőhelyek inváziós veszélyeztetésének mértéke nem növelhető. Ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges inváziós fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok (pl. akác) telepítése még szántókon sem javasolt, illetve nem is újíthatók fel.
- Az erdő területét vagy területének intaktságát csökkentő beruházások mellőzése.
- A határsáv és egyéb nyomvonalas létesítmények fenntartását a talajt nem bolygató, vegyszermentes módszerekkel (kíméletes kaszálás, cserjeirtás) javasolt végezni.
- A láprétek, magassásosok és zsombékosok fenntartása a megfelelő vízszint biztosításával, a gyepek rendszeres kezelését szolgáló kaszálással.
- A víztározón karbantartás, felújítás esetén is háborítatlan, teljesen ki nem szárított részek kijelölése és fenntartása.
- A mocsári teknős (*Emys orbicularis*) tojásrakását szolgáló területek (a tó menti szántók, gyepek) háborítatlanságának biztosítása, szükség esetén a vaddisznók távoltartása (kikerítéssel, riasztással).

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A Teremi-erdő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 12 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetőek. A kezelések, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-1 kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület viszonylag nagyobb összefüggő tömböt alkotó zárt homoki tölgyesei, illetve az ebbe a tömbbe ágyazott, zömében őshonos fafajú egyéb erdőrészetek. A kezelési javaslatok középpontjában az erdők szerkezeti, dinamikai, és fajösszetéti szempontú természetességi állapotának javítása, a tájidegen fajok visszaszorítása, továbbá az élőhelytípushoz kötődő jelölő és jelölő státusra javasolt fajai számára kedvező állapot fenntartása áll.

Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Általános élőhelyi besorolásukat tekintve alföldi homoki tölgyesek, és azok származékai. A terület legnagyobb részén keményfaliget jellegű (tölgy-kőris szil ligeteredő, helyenként gyertyános-tölgyes jelleggel) tölgyesek, illetve zárt homoki gyöngyvirágos tölgyesek találhatóak, részben azok több-kevesebb mértékben tájidegen fajokkal elegyes származékai. Emellett kisebb foltokban egyéb őshonos fafajú erdőrészetek, illetve erdőrészetként el nem különített állományfoltok (hazai nyaras, mézgás égeres) is előfordulnak a kezelési egység területén, és különböző korú jellegtelen, őshonos fafajú fiatalosok őshonos fafajú felújítási területek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Keményfás ártéri erdők (J6); Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Őshonos fafajú fiatalosok (P1); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB); Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)

- Natura 2000 élőhelyek: Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0); Euro-szibériai erdőssztyeppptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*)
- Érintett erdőrészek: Terem 55A, 55B, 55C, 55D, 55E, 55G, 55H, 56B, 59C, 60B, 60E, 60F, 60I, 63A, 67D, 68D, 78C, 78D, 79A, 79TN, 80A1, 80C, 80D, 82A, 82C, 82E, 83A, 83C, 83D, 83CE1, 83CE2, Vállaj 1A, 1B, 1C, 1E, továbbá a Terem 59F, 60C, 68C, erdőrészek őshonos fafajú állományrészei, valamint a Terem 81B erdőrészt mélyebb fekvésű állományrésze (utóbbi erdőrészt szárazabb, magasabb fekvésű állományrésze a KE-5 kezelési egység részeként kerül elkülönítésre)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Természeteshez közeli erdőszerkezet megőrzése: A kezelési egység területén az idősebb és érett korú állományokra jellemző, elegyfajok részvételével előálló lombkoronabeli szintezettség, az élőhelynek megfelelő összetételű és sűrűségű cserjeszint fenntartása mellett kiemelten fontos a vastag álló és fekvő holtfa megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása.

Folyamatos erdőborításra való törekvés, dinamikus korszerkezet kialakítása: A felújítások során biztosítani szükséges, hogy az érett korú/idős állományok megszakítatlan mátrixot képezzenek, azaz ne alakuljanak ki jelentős területű, idős állományokat egymástól elszigetelő, nem erdő fizionómiájú (felújítási területek, fiatalosok) területrészek. Ugyanakkor a felújítások megfelelő térbeli és időbeli elrendezésével nagyobb erdőtömb szintjén is változatos korszerkezet alakulhasson ki. A dinamikus korszerkezet kialakítása érdekében célszerű a felújításokat nem csupán az idősebb, hanem a viszonylag fiatalabb állományok részterületein is megkezdeni.

Kíméletes felújítási technológia: A nagyobb kiterjedésű tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel járó felújítást lehetőség szerint kerülni kell. Felújítás során törekedni szükséges a lékes, esetleg mikrotarvágásos beavatkozásra, a vágásterületet 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb terület egységekre célszerű korlátozni. A fenti mérethatáron belül a nagyobb méretű vágásterületek esetében – különböző korhadtsági fokú holt fát is tartalmazó – hagyásfacsoportok meghagyása javasolható. A termőhelynek megfelelő elegyfajok telepítésével is szükséges elősegíteni a mielőbbi záródást.

Inváziós fajok terjedésének megakadályozása: A felújítási területek térbeli tervezésénél javasolt elsősorban az intenzíven terjedő fásszárúak nagyobb arányával jellemezhető foltokban megkezdeni a felújítást, hogy az inváziós fafajok gócpontjai is egyúttal megszüntethetők legyenek. Intenzíven terjedő tájidegen fafajok alkotta, vagy azok nagy arányával jellemezhető állományok közelében kerülni szükséges az erőteljesebb bontást vagy lékek nyitását. Nevelővágások során az inváziós terjedésre hajlamos tájidegen fafajok lehetőség szerint maradéktalan eltávolítására szükséges törekedni. Gyérítések és egészségügyi termelések során az intenzíven terjedésre hajlamos tájidegen fafajok magszóró, vagy potenciálisan magszóró példányainak eltávolítása javasolt, hogy elsőbbséget élvezzen. A felújítások peremi (általában vadvédelmi kerítés nyomvonalát kísérő) sávjában folyamatosan szükséges gondoskodni az inváziós növényfajok eltávolításáról. Kerülni szükséges minden erdőgazdálkodási vagy azt kísérő beavatkozás során olyan helyzetek kialakítását, ami inváziós fajok megtelepedését tartósan elősegítő gócpontokat hoz létre (pl. tuskóprizmák, különböző depóniák, erdőgazdasági utak karbantartásakor kialakuló, majd nem karbantartott földhányások, árkolás).

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényessége: 2004.01.01.-2013.12.31) A Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőtervének elkészítési határideje: 2015.12.31. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé - a díszes tarkalepke védelmében - legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E14)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16) – megjegyzés: a 70 évnél idősebb korú őshonos fafajú állományokban legalább 10 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt.
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)

- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33) /Megjegyzés: általában a 0,5 hektárt meg nem haladó méretű mikrotarvágás, illetve tájidegen, intenzív terjedésre képes fajokkal nagyobb arányban tartalmazó származékterületekben a nagyobb kiterjedésű tarvágás is alkalmazható./
- A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfajokból származó életképes, magászó fa meghagyásával. (E34) /Megjegyzés: tájidegen fajokkal erősebben egyes állományok esetében nagyobb kiterjedésű véghasználat is alkalmazható./
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47) /Megjegyzés: tájidegen fajokkal (főként akác) erősebben egyes, vagy termőhelyi szempontból problémás állományok őshonos fajokkal való felújítás esetén a felújítás sikere érdeke esetében alkalmazható a teljes talajelőkészítés./
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fajjal alkalmazása. (E57)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fajjal felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajjal ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajjal egyedeit is elpusztítják. (E75)
- Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők. (E82)
- Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. (E84)
- A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében. (E86)
- Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. (E88)
- Tuskóprizmák, tuskópászták felszámolása. (E93)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA02)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. A vadlétszám szabályozását szolgáló vadászati tevékenység céljából több magasles létesítése

javasolható a tervezési területen.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A javasolt intézkedések célja, hogy a tervezési terület magas természetességű erdőállományainak még viszonylag összefüggő tömböt alkotó részén a folyamatos erdőborításhoz közelítő, és a jelölő állatfajok igényei szempontjából is elfogadható állapot fenntartása mellett biztosítható legyen a szerkezetében, koreloszlásában változatos, megújulásra képes, inváziós fajok terjedésével szemben ellenálló erdőállapot kialakítása. A felújítások természetvédelmi sikere érdekében azonban, különösen az inváziós fajok jelenléte, valamint az idős állományokhoz kötődő jelölő fajok igényei miatt szükséges bizonyos (tér- és időbeli, technológiai) korlátozásokat tekintetbe venni. A nagyvadállomány (kiemelten a vaddisznó) létszámának csökkentése a felújítások sikere, és az erdő értékes gyepszintjének védelme érdekében fontos feladat.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-2 kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület őshonos fafajú, jelölő élőhelynek minősülő, de elszigetelt, más őshonos fafajú erdőtömbökkel nagyobb összefüggő egységet nem alkotó részei, illetve az ilyen jellegű őshonos fafajú fiatalosok és felújítási területek. Mivel ezek a erdőrészek elszigeteltségük miatt fokozottan érzékenyek, viszont kiindulópontul szolgálhatnak későbbi, a környező erdőrészekben esetleg megvalósítható élőhely-helyreállításnak, a kezelési javaslatok középpontjában ezeknek az állományoknak a fenntartása, a környező tájidegen állományok felől érkező negatív hatásoktól való védelme áll.

Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Általános élőhelyi besorolásukat tekintve többnyire zárt homoki gyöngyvirágos tölgyesek, kisebb részben keményfaligetek, továbbá ezek származékai.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Keményfás ártéri erdők (J6), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem őshonos fajok spontán állományai (S6)
- Natura 2000 élőhelyek: Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*); Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)
- Érintett erdőrészek: Terem 62A, 63C, 63CE, 64C, 65C, 65F, 66A, 66F, 69B, 69E, 70D, 71F, 77A, 77E, 77J, 77K továbbá a Terem 61B, 61C, 71H erdőrészek őshonos állományrészei

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Idős őshonos fafajú állományok fenntartása: A kezelési egység területén az idős őshonos fafajú állományok megőrzésére szükséges törekedni, azokban az erdőgazdálkodási tevékenységet az inváziós fajok visszaszorítására javasolt korlátozni. Felújítási területeket „mikrotarvágás” léptékében, (legfeljebb 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb kiterjedésben) kizárólag az összeomló, vagy intenzíven terjedő fásszárú nagy arányával jellemezhető) állományrészekben javasolt létesíteni.

Intenzív terjedésre képes tájidegen fajok minél teljesebb visszaszorítása az állománynevelések során: Felújításokban és fiatal állományokban az inváziós fajok minél teljesebb visszaszorítására szükséges törekedni. Különös figyelmet szükséges fordítani a tuskóprizmákra és állományszegélyekre, amelyek jellemzően az invázió fő forrásai.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényessége: 2004.01.01.-2013.12.31) A Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőtervének elkészítési határideje: 2015.12.31. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10) */Megjegyzés: A javaslat az kezelési egységben található idős állományokra vonatkozik. Felújítási területeket „mikrotarvágás” léptékében, (legfeljebb 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb kiterjedésben) kizárólag az összeomló, vagy intenzíven terjedő fásszárú nagy arányával jellemezhető) állományrészekben javasolt létesíteni./*
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé - a díszes tarkalepke védelmében - legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E14)
- A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16) */Megjegyzés: a 70 évnél idősebb korú őshonos fafajú állományokban legalább 10 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt./*
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)

- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33) /Megjegyzés: felújítási területeket „mikrotarvágás” léptékében, (legfeljebb 0,5, lehetőség szerint 0,25 hektárnál kisebb kiterjedésben) kizárólag az összeomló, vagy intenzíven terjedő fásszárú nagy arányával jellemezhető állományrészekben javasolt létesíteni./
- A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes, magszóró fa meghagyásával. (E34)
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47) /Megjegyzés: tájidegen fajokkal erősebben elegyes, vagy termőhelyi szempontból problémás állományok őshonos fajokkal való felújítás esetén a felújítás sikere érdeke esetében alkalmazható a teljes talajelőkészítés./
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők. (E82) /Megjegyzés: a korlátozás a szomszédos erdőállományoknak a KE-2 kezelési egységgel szomszédos határaitra is értendő./
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása. (E83)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében. (E86)
- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található erdőrészetek szigetszerűen képviselik a jelölő élőhelytípusokat tájidegen fafajok által jellemezhető környezetben. A jelölő élőhelyek, és azok idős állományaikhoz kötődő jelölő fajok helyben való megőrzésén túl ezek a szigetszerű erdőrészetek kiindulópontul szolgálhatnak későbbi, a környező erdőrészetekben esetleg megvalósítható élőhely-helyreállításnak, ezért tartós fennmaradásukról szükséges

gondoskodni. A kezelési egység területén található őshonos fafajú fiatalosok a kedvezőtlen élőhelyi környezet miatt különösen ki vannak téve annak, hogy bennük magas arányt érnek el az inváziós fajok, ezért lehetőség szerint azok minél teljesebb visszaszorításáról szükséges gondoskodni.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-3 kezelési egységhez tartoznak a tervezési területnek azok az alapvetően nem őshonos fafajú, vagy őshonos fafajú, de jellegtelen erdőrészelei, amelyek őshonos fafajú, többségében jelölő élőhelynek minősülő erdőrészekkel érintkeznek, illetve azok egymástól elszigetelt tömbjei között helyezkednek el. A kezelési javaslatok célja az, hogy ezeken a területeken olyan erdőgazdálkodás folyjék, ami elősegíti az őshonos fafajú, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek jó állapotban való tartását.

Ezek kivétel nélkül Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Állománytípusukat tekintve főként akácok, erdei- és feketefenyvesek, vöröstölgyesek, nemesnyaras, részben egyéb vegyes összetételű erdők. A kezelési egységhez tartoznak ezen kívül kisebb kiterjedésben jellegtelen, őshonos fafajú állományok és felújítási területek.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Akácültetvények (S1); Nemesnyarasok (S2); Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3); Ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4); Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen és pionír erdők (RB); Őshonos fafajú fiatalosok (P1)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Vágásterületek (P8)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőrészek: Terem 54A, 54F, 55F, 56A, 56C, 56D, 56E, 57A, 59A, 59D, 59E, 59F, 59VI, 60A, 60D, 60G, 60H, 61A, 62B, 63B, 63D, 63E, 64A, 64B, 64D, 65A, 65B, 65D, 65E, 65G, 66B, 66D, 66E, 66G, 67A, 67B, 67C, 67E, 68A, 68B, 68E, 68F, 68TN, 69A, 69C, 69D, 69F, 69G, 69H, 69I, 70B, 70C, 70E, 70F, 71C, 71D, 71E, 71G, 71I, 71CE, 71TI, 76B, 76C, 76D, 76E, 76F, 76G, 76H, 76I, 76TI2, 77B, 77C, 77D, 77F, 77G, 77I, 78A, 78B, 78E, 78F, 79B, 79C, 80A2, 80B, 81A, 82B, 82D, 82F, 83B, 106A, 140A, 140B, 140TN, 206A Vállaj 1D, 24A, továbbá Terem 60C, 61B, 61C, 68C, 71H erdőrészek tájidegen fafajú erdőrészelei

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területén található erdőrészek esetében javasolt az erdőgazdálkodási tevékenységeket úgy folytatni, hogy a környezetükben elhelyezkedő természetvédelmi szempontból értékesebb, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek szempontjából veszélyeztető tényezőnek minősülő faktorok (elsősorban az inváziós fajok terjedése) csökkenthetők legyenek. Javasolt ezért a jelölő élőhelyek szomszédságában olyan pufferzóna létrehozása (ennek célszerű minimális szélessége 20 méterben adható meg), ahol az intenzíven terjedő tájidegen fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása rendszeres. Ezen túlmenően a kezelési egység olyan erdőrészeiben (vagy az erdőrészek meghatározott részein), ahol a termőhelyi adottságok ezt lehetővé teszik, a felújítások során őshonos fafajú állományok kialakítására javasolt törekedni. A kezelési egység területén található vegyes (tájidegen-őshonos) vagy őshonos, de természeti szempontból jellegtelen állományokban az erdőgazdálkodási beavatkozások során szintén az idegenhonos fajok visszaszorítására, és természeteshez közelítő erdőszerkezet kialakítására javasolt törekedni. A kezelési egység területén szórványosan előfordulnak elszórtan idős kocsányos tölgy hagyásfák, és egyéb, a

kultúrállományokban természetvédelmi értéket hordozó őshonos fafajok (pl. vadkörte, hazai nyarak, nyírek), melyek megőrzésére javasolt törekedni.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényessége: 2004.01.01.-2013.12.31) A Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőtervének elkészítési határideje: 2015.12.31. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29) – megjegyzés: mindenekelőtt az őshonos fafajú állományokkal szomszédos állományrészekben, minimálisan 20 méteres sáv szélességben.
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31) /Megjegyzés: mindenekelőtt az őshonos fafajú állományokkal szomszédos állományrészekben, minimálisan 20 méteres sáv szélességben./
- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal (E55)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található erdőrészek, mint inváziós terjedésre hajlamos fajok forrásai kockázatot jelentenek a környezetükben elhelyezkedő, természetvédelmi szempontból értékesebb, jelölő élőhelynek minősülő erdőrészek szempontjából. A javaslatok célja ezeknek a kockázatoknak a csökkentése, továbbá bizonyos esetekben a kezelési egység területén található állományok szerkezetátalakítása illetve természetességük lehetőség szerinti növelése révén az őshonos fafajú állományok közötti összeköttetés javítása.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-4 kezelési egységhez tartoznak a tervezési területnek azok az alapvetően nem őshonos fafajú, erdőállományai, amelyek őshonos fafajú, többségében jelölő élőhelynek minősülő erdőrészekkel nem érintkeznek. A kezelési javaslatok célja az erdőtömb egységének biztosítása a természetesség javításának lehetőségével.

Ezek egy kisebb terület kivételével az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. Állománytípusukat tekintve főként akácok, kisebb arányban erdei- és feketefenyvesek, nemesnyaras erdők, jellegtelen őshonos fafajú állományok. A kezelési egységhez tartozik az erdőterületen kívül a 4915-ös számú főútvonal és a Terem 59-60-140

erdőtagok közé eső, zártkertként nyilvántartott, valójában erdőszerűen zárt akácos állományú terület.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Akácültetvények (S1); Nemesnyárasok (S2); Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3); Ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4); Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Őshonos fafajú fiatalosok (P1)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőrészek: Terem 54B, 54C, 54D, 54E, 54VF, 58A, 58B, 58C, 58D, 58E, 58F, 58G, 66C, 66H, 66I, 66J, 69J, 69K, 69L, 70A, 71A, 71B, 72A, 72B, 72C, 72D, 72E, 74A, 74B, 74C, 75A, 75B, 75C, 75D, 76A, 77H, 133A, 133B, 207TN, továbbá a Terem 60C, 61B, 61C, 68C, 71H erdőrészek tájidegen fafajú erdőrészei

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területén található erdőrészek esetében javasolt az erdőgazdálkodási tevékenységeket úgy folytatni, hogy minél kisebb teret kapjanak az intenzív terjedésre képes tájidegen fajok. Ezen túlmenően a kezelési egység olyan erdőrészeiben (vagy az erdőrészek meghatározott részein), ahol a termőhelyi adottságok ezt lehetővé teszik, a felújítások során őshonos fafajú állományok kialakítására javasolt törekedni.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényessége: 2004.01.01.-2013.12.31) A Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőtervének elkészítési határideje: 2015.12.31. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan gazdálkodáshoz nem köthető javaslat nem merül fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található erdőrészeknek térbeli elhelyezkedésük folytán csekély elhanyagolható befolyásuk van a jelölő élőhelyek és fajok állapotára a Natura 2000 területen belül. Termőhelyi viszonyukat tekintve is kedvezőtlen adottságúak a jelölő élőhelyek helyreállítására Ugyanakkor, mint inváziós terjedésre hajlamos fajok forrásai bizonyos kockázatot jelentenek. A javaslatok célja ezeknek a kockázatoknak a csökkentése, továbbá

bizonyos esetekben, ahol lehetőség nyílik rá, a kezelési egység területén található állományok szerkezetátalakítása. A kezelési egység területén szórványosan előfordulnak elszórtan idős kocsányos tölgy hagyásfák, és egyéb, a kultúrállományokban természetvédelmi értéket hordozó őshonos fafajok (pl. vadkörte, hazai nyarak, nyírek), melyek megőrzésére javasolt törekedni.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-5 kezelési egységhez pusztai tölgyes jelleget hordozó területek tartoznak, illetve olyan élőhelyek, amelyek pusztai tölgyes élőhelyrekonstrukcióra potenciálisan alkalmasak. A kezelési javaslatok célja a speciális erdőpusztai élőhelykomplexum fenntartása, illetve helyreállítása.

Ezek kivétel nélkül az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterületek. A Terem 81C és a 81B ide tartozó részei eredeti termőhelyi adottságai alapján is pusztai tölgyes típust képviselnek, azonban akác telepítés (illetve spontán akác terjedés) miatt az élőhelytípus füves, fátlan részei jelenleg hiányoznak (mindazonáltal az erdőssztyep felnyíló részeihez kötődő karakterfajok, köztük a közösségi jelentőségű magyar nőszirm [*Iris aphylla* subsp. *hungarica*], előfordulnak). A Terem 76TII erdőrészlet eredeti termőhelyi adottságai nagyrészt zárt erdőnek megfelelőek, azonban a hosszabb ideje tisztásként való használat, valamint feltételezhetően a talajvízszint-csökkenésből adódó termőhelyi átalakulások miatt a pusztai tölgyesekhez hasonló szerkezeti megjelenésű és faji összetételű.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nyílt homoki tölgyesek (M4); Galagonyás-kökényes-borókás cserjések (P2b); Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok, és fasorok (S7); Akácok (S1)
- Natura 2000 élőhelyek: Euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*)
- Érintett erdőrészletek: Terem 76TII, 81C, továbbá a Terem 81B erdőrészletnek a 81C erdőrészlettel szomszédos szárazabb, magasabb fekvésben elhelyezkedő részterületei.

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területén található erdőrészletek esetében javasolt – a lehetőségek függvényében – a gazdálkodási célokat a természetvédelmi célokkal összeegyeztetve a fás és gyepes állományrészeket tartalmazó pusztai tölgyes élőhelytípust helyreállító, illetve fenntartó kezelést folytatni.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényessége: 2004.01.01.-2013.12.31) A Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőtervének elkészítési határideje: 2015.12.31. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)

- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11) /Megjegyzés: a Terem 81C és a 81B megfelelő részletének élőhelyrekonstrukciója esetén lehet releváns./
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása. (E71)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- Erdőszytepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76)
- Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők. (E82)
- A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig. (E85)
- Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása. (E87)
- Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása (E89)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA02)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területén belül a Terem 81B és 81C erdőrészletek területén a pusztai tölgyes élőhely kialakítása csak erőteljes élőhelyrekonstrukciós beavatkozás nyomán lehetséges, de kisebb mértékű, a fás-cserjés vegetáció visszaszorítást szolgáló beavatkozások a Terem 76TII erdőrészlet esetében is szükségesek. A helyreállítás alapvető feltétele a tájidegen fás növényzet minél teljesebb körű eltávolítása, lehetőség szerint célzott vegyszeres és mechanikai módszerek együttes, körültekintő alkalmazásával. A felvázolt élőhelyrekonstrukció hosszán tartó utókezelést és folyamatkövetést igényel (inváziós fajok újraszaporodásának visszafogása, gyommentesítő kaszálás), ezért csak az ahhoz rendelkezésre álló feltételek függvényében valósítható meg a siker esélyével.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A homoki pusztai tölgyes élőhelytípus a Pannon Biogeográfiai Régió egyik legveszélyeztetettebb, egyúttal természeti értékeiben a legunikálisabbak között számon tartott élőhelytípusa. Fenntartása, helyreállítása a gazdálkodás megszokott keretei között nem elképzelhető. A tervezési terület nem egészen 1%-át kitevő kezelési egység területén javasolt ennek az élőhelytípusnak fenntartására és helyreállítására kifejezetten természetvédelmi kezelést folytatni. Az élőhelytípus szempontjából a legnagyobb veszélyt a tájidegen inváziós fa- és cserjefajok jelentik, melyeket lehetőség szerint maradéktalanul vissza szükséges szorítani. A kezelési egység területén (Terem 81B erdőrészlet) él jelenleg a tervezési egység egyetlen ismert magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) populációja, erősen elakácosodott állományrész alatt, a javasolt beavatkozások a közösségi jelentőségű faj védelmét is szolgálják. Az élőhely fenntartásának adminisztratív feltételei is vannak, ezért

szükséges területüknek tisztásként való nyilvántartása.

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-6 kezelési egység a tervezési területen található nyiladékokat, erdei utakat, erdészház területét és a határsávot foglalja magában. A kezelési javaslatok célja a vonalas létesítmények inváziós fajoktól mentesen való tartása.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Út és vasúthálózat (U11); Jellegtelen száraz- és félszáraz gyepek (OC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőrészletek: Terem 54NY, 54út, 58NY1, 58NY2, 60NY, 60út, 62NY, 63út, 63NY, 64NY, 65NY, 66NY, 68NY1, 68NY2, 69NY, 70NY, 72NY, 74NY, 75NY, 76NY, 77NY, 78NY, 79NY, 81NY, 82NY, 82TN, 83NY, 133NY, Vállaj 1NY1, 1NY2

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Az erdőben haladó nyiladékok, utak, illetve a határsáv mellett javasolt az inváziós növények rendszeres visszaszorításáról gondoskodni. Javasolt emellett az utak, nyiladékok területére eső idős, ritka fajhoz tartozó vagy böhöncös fák lehetőség szerinti kímélete.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Körzeti erdőterv: Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényessége: 2004.01.01.-2013.12.31) A Szatmár-Nagyecsed-i erdészeti tervezési körzet erdőtervének elkészítési határideje: 2015.12.31. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egységre vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

Az utak, nyiladékok fontos szerepet játszanak az inváziós fajok terjedésében. Szükséges ezért rendszeres kezeléssel biztosítani az inváziós fajok visszaszorítását.

KE-7 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-7 kezelési egységhez őshonos fafajú, természet szerű, nem erdőként nyilvántartott nagyobb zárt facsoportok tartoznak. A kezelési javaslatok célja, ezeknek az állományoknak – mint az élőhelyi sokféleség szempontjából fontos élőhelyeknek – lehetőség szerinti természetközeli állapotban való fenntartása, és az intenzíven terjedő tájidegen fafajoktól való mentesítése.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Óshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem zombékoló magassásrétek (B5); Fűzlápok (J1a); Üde és nedves cserjések (P2a); Keményfás ártéri erdők (J6); Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Nem óshonos fafajok spontán állományai (S6)
- Natura 2000 élőhelyek: Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*); Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*); Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A kezelési egységhez tartozó faállományokban a fahasználatot a természetvédelmi szempontokkal összehangolt szintre javasolt mérsékelni. Megfelel kiterjedés esetén a kezelési egységhez tartozó, nem erdőként nyilvántartott, de ténylegesen erdőnek minősülő területek esetében javasolt az erdőként (akár szabad rendelkezésű erdőként) való nyilvántartásba vétel.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó élőhelytípusaira nincsenek.

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység országos jelentőségű „ex lege” védett természeti területen található részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- Óshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységhez tartozó őshonos fafajú faállományok fontos elemei a Natura 2000 területet alkotó természetközeli élőhely-együttesnek, azonban nem megfelelő kezelés esetén intenzíven terjedő tájidegen fafajok elszaporodásával inváziós gócpontokká válhatnak, veszélyeztetve a környező jelölő élőhelyeket. A kezelési javaslatok fontos célja tehát a természetes faállományok mentesítése az inváziós fásszárúaktól. Mivel az őshonos fafajú állományok aránya a tervezési területen csekély, indokolt esetleges kitermelésük során magas területi lefedettséggel az idős állományrészletek meghagyása, és a holtfa védelme.

KE-8 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-8 kezelési egységhez zárt, összefüggő, nagyobb kiterjedésű üde cserjései tartoznak, amelyek évtizedek óta nem használt gyepek helyén állandósultak. A kezelési javaslatok középpontjában cserjések ésszerű mértékű visszaszorítása, helyükön gyepek helyreállítása és kaszálásos vagy legeltetési használatba vonása áll.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Üde és nedves cserjések (P2a); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem zombékoló magassásrétek (B5); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Jellegtelen üde gyepek (OB)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A területen jelenleg érdemi gazdálkodás nem folyik. Megfelelő élőhely-rekonstrukciós beavatkozást (alapvetően cserjeirtást) követően ugyanakkor a terület elsődlegesen kaszálóként, esetleg legelőként kíméletes módon – az élőhelyi adottságoknak megfelelően – hasznosítható. Az előrehaladott erdősödési stádiumú területrészekben ugyanakkor – amennyiben tájhonos fafajok alkotják – javasolt az így kialakuló pionír erdőfoltok erdőként való fenntartása.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó cserjés élőhelytípusaira nincsenek. A gyepek – természetvédelmi szempontból kívánatos – helyreállítását követően kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység országos jelentőségű „ex lege” védett természeti területen található részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)

- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területén a záródó vagy zárt, jellegtelen cserjés-fás növényzet visszaszorítása szükséges, és azok helyén kaszálásos, esetleges legeltetéses használat a gyeppel visszatelepedését szükséges elősegíteni. Az élőhely-rekonstrukció kívánatos eredménye, hogy a fás növényzet a kezelési egység területének 10-30%-át tegye ki. A megőrzendő fás-cserjés növényzetbe lehetőleg a tartósabb vízborítású, fűzlápi jellegű állományok, illetve a pionír keményfaliget jellegű erdőnek megfelelő összetételű (kocsányos tölgy, magyar és magas kőris, mezei juhar, mezei szil, vénicszil vadkörte, vadalma, bibircses és molyhos nyír, fehér és szürke nyár) előrehaladott erdősödési stádiumú foltok tartozzanak bele. A gyeppel sikeres helyreállítását követően annak kezelése a KE-9 kezelési egységben leírtak szerint javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található cserjés-fás növényzet túlnyomórészt korábban legelőként, kaszálóként használt gyepek helyén alakult ki, megfelelő kezelés hiányában. Cserjeirtás révén, kaszálóként vagy legelőként való használat esetén a termőhelynek megfelelő jelölő élőhelyek viszonylag gyors visszaalakulása várható. Az élőhelyi változatosság érdekében a meglévő facsoportok kíméletével a fás-cserjés növényzet 10-30%-os arányban való meghagyása indokolt. Ugyanakkor az előrehaladott erdősödési állapotú, pionír keményfaligetnek megfelelő összetételű fás foltok meghagyása az élőhelyi sokféleség, illetve a hazai kőrisfajokhoz kötődő díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) védelmében indokolt. Az üde gyepek helyreállítása a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) számára alkalmas élőhelyek kiterjedését is növeli.

KE-9 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-9 kezelési egység a tervezési terület üde és félszáraz jellegű, valamint homokpusztai gyepeit foglalja magába, a velük természetes mozaikot alkotó egyéb (mocsári, másodlagos homoki sztyepréti, fás-cserjés) élőhelyek kisebb, kiemelten speciális kezelést nem igénylő foltjaival. A fenntartási javaslatok középpontjában a kíméletes legeltetéses vagy kaszálásos használat folytatása áll.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Mocsárrétek (D34); Jellegtelen üde gyepek (OB); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Homoki sztyeprétek (H5b); Nem zombékoló magassárrétek (B5); Üde és nedves cserjések (P2a); Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b); Óshonos fajú facsoportok, fásorok, erdősávok (RA); Fiatal parlag és ugar (T10); Taposott gyomnövényzet és ruderális iszappnövényzet (OG); Nem óshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és

fasorok (S7)

- Natura 2000 élőhelyek: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); Pannon homoki gyepek (6260*)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A területen a kíméletes kaszálásos, részben legeltetési gazdálkodás folytatása javasolható, természeti értékek védelmét figyelembe vevő megfontolásokkal.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A kezelési egység „ex lege” védett láp területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Felülvetés nem megengedett. (GY01)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22) /*Megjegyzés: A szárazabb homokpusztai gyeptípusokban inkább a legeltetési használat javasolható.*
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)
- Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha. (GY42)
- Kaszáló sarjulegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos. (GY64)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70)
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80)
- Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie. (GY91)
- A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)
- A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen kell kialakítani. (GY98)
- A kaszátlan terület legalább 50%-át a tábla belsejében kell biztosítani. (GY100)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A mocsári teknős (*Emys orbicularis*) tojásrakását szolgáló gyepterületek (a víztározó menti gyepek) háborítatlanságának biztosítására javasolt a vaddisznók távoltartását elősegíteni (kikerítéssel, riasztással).

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található gyeptípusokra korábban kiterjedt legeltetési-kaszálási használat volt jellemző. Az utóbbi időben ez a gazdálkodás visszaszorult, ami kedvezőtlen tendenciákat (cserjésedés, gyomosodás) indított el, ami többek között a jelölő faj nagy tűzlepke (*Lymantria dispar*) számára is kedvezőtlen. A kezelési egység területén lehetséges, sőt, az élőhelyi sokféleség fenntartása szempontjából kívánatos és a gazdálkodói racionalitásnak is megfelel a legeltetési és kaszálási használat párhuzamos fenntartása. A közepes intenzitású legeltetés esetén a kezelési egység élőhelyeinek természeti állapota fenntartható, nagyobb intenzitású legeltetés esetén viszont a gyepek felszakadozása, a legelőgyomok terjedése, az időszakosan víztelített talajú gyepekben a talajstruktúra kedvezőtlen átalakulása várható. A kíméletes, évente egyszeri, mozaikos, a jogszabályi előírásnak megfelelő méretű kaszálatlan foltokat hagyó, ezáltal nem homogenizáló kaszálás ugyancsak jó lehetőség a jelentős természeti értékű, a termőhely változatosságát tükrözően változatos gyepek és az ahhoz kötődő jelölő lepkefaj állományának fenntartására.

KE-10 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-10 kezelési egység lápi és lápi eredetű vagy mocsári, nagyrészt fátlan élőhelyeit foglalja magába. A fenntartási javaslatok középpontjában az élőhely viszonylagos háborítatlansága, és inváziós fajoktól való mentesítése áll.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); Nem zsombékoló magassásrétek (B5); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Üde és nedves cserjések (P2a)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek (B4); Jellegtelen üde gyepek (OB); Óshonos fajú facsoportok, fásorok, erdősávok (RA)
- Natura 2000 élőhelyek: Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A terület élőhelyi adottságai miatt gazdálkodásra kevésbé alkalmas. A kevésbé vízállásos részekben különösen az inváziós gyomfajokkal erősebben egyes területek tisztító célú kaszálás javasolható.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A kezelési egység „ex lege” védett láp területére eső részén kötelező előírásként a természet védelméről szóló 1996 évi LIII törvény megfelelő előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező. (GY107)

- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- A területen trágyadeponia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós, élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található lápi és mocsári jellegű élőhelyek gazdálkodásra nagyrészt alkalmatlanok, és – megfelelő vízellátás esetén – különösebb természetvédelmi célú kezelési beavatkozásokra sincs szükség. A gyomosabb és inváziós fajokkal erősebben fertőzött részekben tisztító kaszálás, a cserjésed-fásodó területrészekben a fás növényzet időszakos visszaszorítására lehet szükség. A kezelési egység területe fontos szerepet tölt be a jelölő faj mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*) táplálkozása, szaporodása szempontjából, a viszonylagos háborítatlanság fenntartása e fajok fenntartását is szolgálja.

KE-11 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-11 kezelési egységhez horgászati hasznosítású víztározó és annak közvetlen szegélynövényzete tartozik. A kezelési javaslatok célja a tározó üzemeltetésével és a horgászattal kapcsolatos tevékenység összehangolása a tóhoz kötődő jelölő fajok – mocsári teknős, vöröshasú unka igényeivel.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Állóvizek (U9)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Óshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Üde és nedves cserjések (P2a); Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszappnövényzet (OG); Nedves felszínek természetes pionír növényzete (I1)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A víztározón karbantartás, felújítás esetén is háborítatlan, teljesen ki nem szárított részek kijelölése és fenntartása szükséges.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)

- Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos. (V19)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Javasolt a tavat szegélyező fás növényzet felújítása, pótlása során az őshonos fafajokat előnyben részesíteni, valamint kiegészítésként őshonos fafajú cserjés csoportokat telepíteni.

A horgászati tevékenységhez kapcsolódó kisebb építményeket javasolt tájba illő módon, természetes anyagokból kialakítani.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területe a jelölő faj mocsári teknős (*Emys orbicularis*) legfontosabb élőhelye a tervezési területen, és jelentős a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) szempontjából is. A jelölő fajok fenntartása érdekében a tározó területén karbantartás, felújítás esetén is háborítatlan, teljesen ki nem szárított részek kijelölése és fenntartása szükséges.

KE-12 kezelési egység

(1) Meghatározása: A KE-12 kezelési egységhez a tervezési terület szegélyein található szántók tartoznak. A rajtuk folyó gazdálkodás csekély számottevő hatással van a jelölő fajokra, élőhelyekre, a természetvédelmi célkitűzésekre.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Egyéves intenzív szántóföldi kultúrák (T1)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területén folyó szántóföldi gazdálkodás nincs számottevő hatással a jelölő fajokra, élőhelyekre, a természetvédelmi célkitűzésekre, ezért ezzel kapcsolatos javaslat nem merül fel. Őshonos fafajokkal történő erdősítésük, esetleg gyepé alakításuk támogatható.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel. (SZ52)
- Mezőgazdasági földterület első erdősítése. (SZ57)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységhez tartozó szántók a tervezési terület szegélyén található, csekély területűek. A rajtuk folyó gazdálkodás nincs számottevő hatással a jelölő fajokra, élőhelyekre, a természetvédelmi célkitűzésekre. Esetleges erdőtelepítés esetén felmerülő szempont, hogy az intenzíven terjedő idegenhonos fajok további területnövekedése nem kívánatos a tervezési területen.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A terület egészére vonatkozóan szükséges javítani az erdők, illetve a lápi-lápréti (részben jelölő) élőhelyek és a közösségi jelentőségű fajok vízigényének biztosítását. A Natura 2000 területen részben áthaladó, részben annak mentén futó csatornák (Bódvaj, Károlyi-folyás) fontos szerepet játszanak a terület vízháztartásában. Emiatt szabályozható, és különösen a nyári aszályos időszak vízellátását is megoldó vízkormányzás kialakítása szükséges a csatornákon. Javasolt ezért vízviszatarató műtárgy vagy műtárgyak létesítése, amelyek - nem meggátolva a tél végi, kora tavaszi illetve esetleg más időszakban fellépő belvíztöbblet átvezetését - megakadályozzák, hogy száraz időszakban a vízigényes erdei és lápi élőhelyek fennmaradásához szükséges vízmennyiség eltávozzék a területről. A medertározás esetleges lehetőségén túl megfontolandó az a lehetőség is, hogy a terület természetes eredetű vízfolyásának – a Bódvaj-pataknak – az egykori természetes (de az ásott meder kialakítása miatt már nem funkcionáló) medermaradványaiban is történjen vízkivezetés, és kis sebességgel áramló víz tározása. A vízviszataratás megvalósítása csak – a jelen fenntartási terv keretein túlmutató – előzetes tervezés alapján lehetséges.

A további élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

KE-5 kezelési egység: Pusztai tölgyes élőhely helyreállítása.

KE-8 kezelési egység: Becserjésedett legelő helyreállítása a nagyobb zárt cserjecsoportok megnyitásával.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján.

A **díszes tarkalepke** (*Euphydrys maturna*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek.

A **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-8 és KE-9 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek.

A **nagy hőscincér** (*Cerambyx cerdo*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek.

A **skarlábogár** (*Cucujus cinnaberinus*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-1 és KE-2 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek.

A **magyar nőszirm** (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-5, kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek. Bár nem jelölő státusú faj,

tekintettel arra, hogy a magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) állománya igen kicsiny, szűk elterjedésű, ezért különösen sérülékeny a területen, javasolható a helyi populációkból gyűjtött termés felhasználásával, „ex situ” szaporítás segítségével megerősíteni az állományokat.

A **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-10 és KE-11 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek.

A **mocsári teknős** (*Emys orbicularis*) védelmét szolgáló intézkedések elsősorban a KE-10 és KE-9 kezelési egységre vonatkozóan érvényesülnek.

Utóbbi két faj védelme érdekében a területen található csatornák nyomvonalán és a parti sávokon a mindenkori vízjogi engedélynek megfelelő működést biztosító fenntartási munkák elvégzése során – lehetőség szerint – a hínárkaszálást, nádvagást javasolt előnyben részesíteni a kotrással szemben. Az esetlegesen szükséges kotrásos karbantartást az élővilágot legkevésbé zavaró, a szaporodási és teletési időszakokkal legkevésbé átfedő, augusztus 1. és október 15. közötti időszakban javasolt elvégezni. A parti sáv rendezését szolgáló munkálatok időzítésére a június 15. – február 15. közötti, a meder növénytelenítésére június 15. – február 15. közötti időszak javasolható.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelyterképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2016-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2015/2016-os felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A **jelölő élőhelyek** monitorozására javasolható 10 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelyterképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra.

Javasolt a jelölő erdei élőhelyek (9110*-Euro-szibériai erdössztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.); 91F0-Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)) állományainak változását is legalább élőhelytípusonként (pusztai tölgyes, gyöngyvirágos tölgyes, keményfaliget) három-három mintavételi helyen monitorozni. Alkalmazott természetvédelmi-erdészeti kutatás keretében javasolt a jelölő élőhelynek minősülő erdőtípusok különböző típusú felújításainak nyomon követése – cönológiai és erdőfelvételezési módszerekkel értékelni a felújítási eljárások sikerességét.

Javasolt a fátlan jelölő élőhelyek 6260*-Pannon homoki gyepek és 7230–Mészkedvelő üde láp- és sásrétek) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*): A faj kutatottságának mértéke a Teremi-erdő HUHN20058 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen az elmúlt évek során végzett intenzív lepkészeti felmérések eredményeként magas fokú, mindamelllett továbbra is elképzelhető újabb – lokális – állományok ismertté válása, ezért indokolt a célzott kutatások folytatása. A díszes tarkalepke monitorozásának javasolt időintervalluma minimálisan 3, optimálisan pedig 5 év, különös tekintettel

arra, hogy a populációk érzékenyen reagálhatnak az egyes évek időjárására, valamint egyéb külső hatásokra, ezért pontosabb adatokhoz, becslésekhez és elemzésekhez több év tendenciáit együttesen szükséges ismerni, illetve értékelni.

A monitorozás és populációbecslés tekintetében javasolt az alábbi módszerek (illetve ezek kombinációjának) alkalmazása:

1. Hatékony megoldást jelent az érintett erdőtagokban vagy erdőrészletekben kijelölt mintavételi ösvények (transzsektek) mentén történő egyedszámlálás. Az ilyen módszerrel történő felmérés esetén indokolt rögzíteni a lepkék előfordulási adatainak GPS-koordinátáit, továbbá a mintavételi ösvény kezdő- és végpontjának (vagy akár a gyalogosan megtett út valamennyi pontjának) koordinátáit.
2. A monitorozás történhet standard jelölés-visszafogás alkalmazásával. Megfelelő élőhely, továbbá optimális időjárási körülmények esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat, különösen akkor, ha a mintavételek a teljes rajzási időszakot lefedik.
3. A hernyófészkek számlálása ugyancsak kiváló eredményt nyújthat, különösen akkor, ha a rajzás időszakában jelölés-visszafogással történő adatrögzítésre is sor került. Fontos, hogy a vizsgálatokat gyakorlott szakember végezze, mert a lepkefaj hernyófészkei terepen esetenként összetéveszthetők lehetnek más rovarfajok szövedékeivel.
4. A felmérés történhet petecsomók keresésével és számlálásával a fiatalabb magyar kőris, illetve magas kőrisfák leveleinek vizsgálata útján. E módszernek számos előnye van, hiszen a petecsomók keresése:
 - (a) csaknem bármely napszakban és időjárási körülményektől függetlenül végezhető;
 - (b) pontosabb képet nyújthat a populációméretéről (különösen más mintavételi eljárásokkal kombinálva), mint önmagában csak a lepkék észlelésén alapuló megfigyelés;
 - (c) hatékonyan végezhető, mivel a nőtény lepkék csak fiatalabb kőrisek viszonylag alacsonyan (1 – 6 méter magasságban) elhelyezkedő leveleire petéznek, ezért a vékonyabb törzsek lehajtásával egyszerre vizsgálható az összes levél fonákja.
5. Célravezető eljárást jelent az áttelelt hernyók számlálása avarszinten lehatárolt, 1 m²-es kvadrátokban (az élőhely több pontján megismételve). E módszer alkalmazása esetén a valós értékekhez minél jobban közelítő becslés érdekében javasolt hektáronként legalább 15-20 mintavételi egység kijelölése.
6. Kiegészítő jelleggel célszerű vizsgálni a nőtény lepkék, illetve az általuk lerakott peték termékenységét. Az állatok második lárvastádiumukig laboratóriumi körülmények között tarthatók, majd a hernyófészkek még az átnyaralás (aestiválás) időszaka előtt visszahelyezhetők az eredeti kőrisfákra (nem érdemes fogságban nyaraltatni, illetve teleltetni a lárvákat, mert ilyen esetekben ez elhullás mértéke a természetben tapasztaltakhoz képest aránytalanul magasabb).
7. Ugyancsak kiegészítő eljárásként alkalmazható a parazitáltság meghatározása az áttelelés után begyűjtött lárvák felnevelése útján. Ilyen esetben egy-egy kvadrátból legfeljebb 10-10 lárvát begyűjtése indokolt. A bábból kikelt darazsakat a pontos meghatározás érdekében szakemberhez kell eljuttatni, az ép és egészséges lepkéket pedig eredeti élőhelyükön el lehet engedni [a díszes tarkalepke lárváinak jellemzően három parazitája van: *Cotesia acuminata* (Hymenoptera: *Braconidae*); *Cotesia melitaearum* (Hymenoptera: *Braconidae*); *Erycia fatua* (Diptera: *Tachinidae*)].

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*): A faj kutatottságának mértéke a Teremi-erdő HUH20058 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen az elmúlt évek során végzett intenzív lepkészeti felmérések eredményeként magas fokú, ugyanakkor indokolt a célzott vizsgálatok folytatása, mert nem kizárt további – lokális – állományok felfedezése. A lepkefaj monitorozásának javasolt időintervalluma minimálisan 3, optimálisan pedig 5 év, különös tekintettel arra, hogy a populációk érzékenyen reagálhatnak az egyes évek időjárására,

valamint egyéb külső hatásokra, ezért pontosabb adatokhoz, becslésekhez és elemzésekhez több év tendenciáit együttesen szükséges ismerni, illetve értékelni.

A monitorozás és populációbecslés tekintetében javasolt az alábbi módszerek (illetve ezek kombinációjának) alkalmazása:

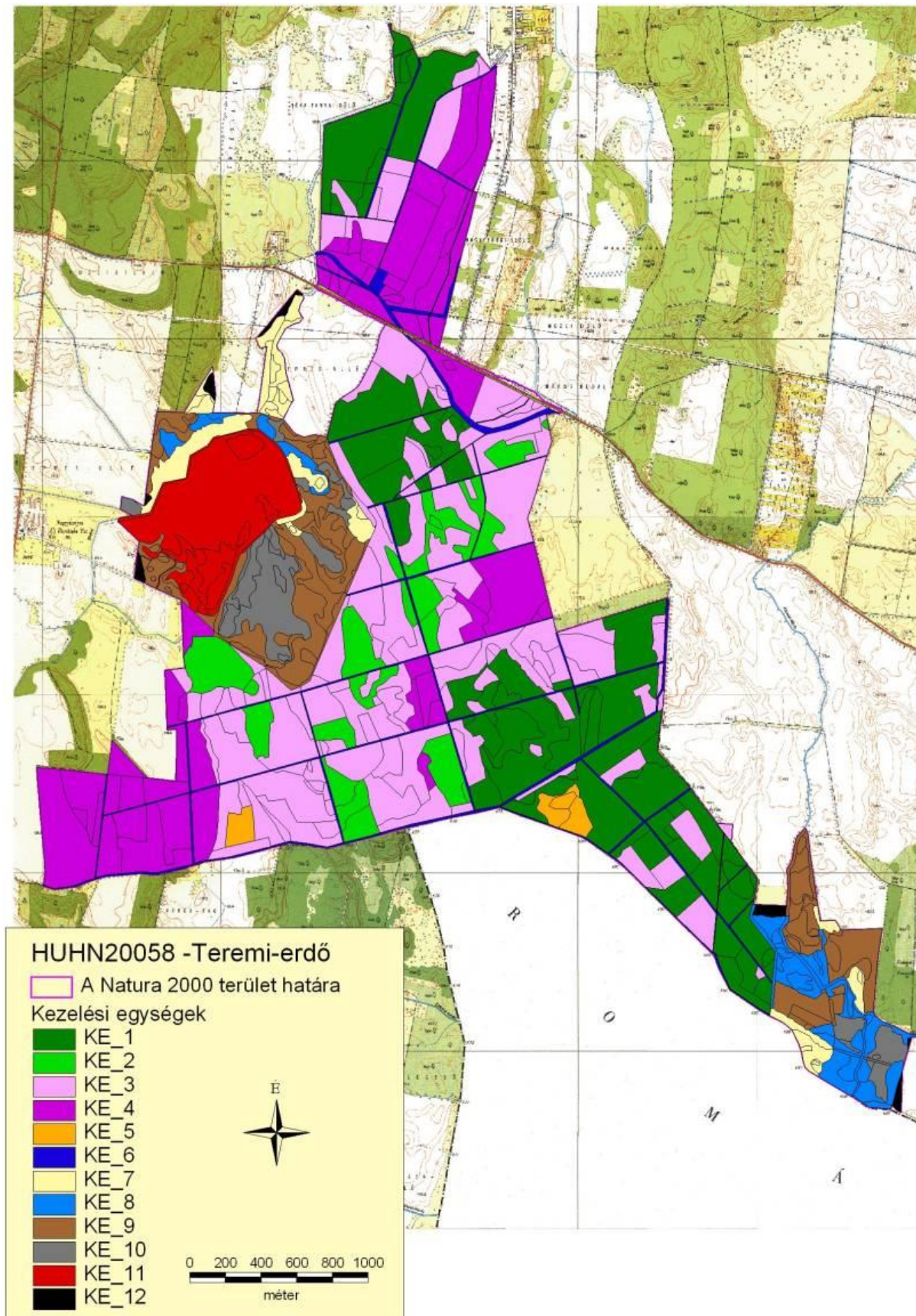
1. Transzekt mentén történő egyedszámlálás, amely történhet a mintavételi helyszín teljes végigjárásával vagy pedig az adott élőhely méretétől függően kijelölt, a faj számára legoptimálisabb növényzetű gyepeket célzó útvonalon. Az ilyen módszerrel történő felmérés esetén indokolt rögzíteni a lepkék előfordulási adatainak GPS-koordinátáit, továbbá a mintavételi ösvény kezdő- és végpontjának (vagy akár a gyalogosan megtett út valamennyi pontjának) koordinátáit.
2. A monitorozás történhet standard jelölés-visszafogás alkalmazásával. Megfelelő élőhely, továbbá optimális időjárási körülmények esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat, különösen akkor, ha a mintavételek a teljes rajzási időszakot lefedik.
3. Lárva számlálásával az élőhelyen előre kijelölt mintavételi kvadrátokban.

Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), **skarlátbogár** (*Cucujus cinnaberinus*): A nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), és a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) monitorozását a Natura 2000 terület 75 éves vagy annál idősebb, őshonos fafajú erdőállományaiban történő, előfordulásukra utaló életnyomok (imágó, lárva előfordulása, rágáskép, kirepülési nyílások, elhullott példányok) vizsgálatával végezhető 2-3 évente. a jövőbeni alkalmazott természetvédelmi kutatás célja lehet annak meghatározása, hogy egy időszakos, őshonos erdőrészletben milyen mennyiségű friss (néhány éves) lábonálló és elfekvő holt faanyag szükséges ahhoz, hogy a skarlátbogárnak (*Cucujus cinnaberinus*) tartós és életképes populációja maradjon fenn.

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*) **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*): A két faj esetében monitorozásra az NBmR protokoll szerint 3 évente végzett felmérés javasolható. Ha erre kapacitáshiány miatt nincs lehetőség, akkor minimálisan az 5 évente, az élőhelyterképezéssel összehangolt ciklusokban végzett monitorozás javasolható.

Magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*): A terület – nem jelölő státusú – közösségi jelentőségű növényfajának esetében az ismert állományok rendszeres monitorozására – tekintettel a szűk elterjedésre és a populációk kis méretére – éves rendszerességgel javasolt sort keríteni. A rögzítendő paraméterek: hajtásszám és polikormonok száma; virágzó hajtások száma.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek (2016.)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Teremi-erdő (HUHN20058) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül országos jelentőségű védett természeti terület a lápként oltalmat élvező „ex lege” védett területek is, melyekre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkoznak.

Ezen túl a terület egyes részei az országos ökológiai hálózat magterület, illetve ökológiai folyosóövezetének részei is egyben (ld. 1.6. fejezet).

A terület erdőállománya 677,56 hektáron helyezkedik el. Ebből 14,84 hektárnyi terület magántulajdon, a további erdőrészek állami tulajdonban, és a Nyírerdő Zrt. vagyongazdálkodásában találhatók.

A tervezési terület mintegy 73%-a a Magyar Állam tulajdonában és a Nyírerdő Zrt. vagyongazdálkodásában van. 1% alatti az állami tulajdonú, vízügyi igazgatósági vagyongazdálkodásban levő területek aránya (nagyobb csatornák). A terület további része jellemzően magántulajdonban van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Teremi-erdő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Terem és Vállaj közigazgatási területeket érintve több fizikai blokkban található. A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 12 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető.

MEPAR Blokkazonosító	Teljes terület (ha)	Támogatható terület (ha)	KAT
TX9CT-C-11	5,68	0,00	0
T6LYT-J-11*	6,41	3,40	0
TX85T-4-11*	0,91	0,70	0
TL25T-K-11*	16,5	16,5	-
T8WCT-9-11	58,38	2,71	-
T8KRT-C-11	63,65	33,07	-
TXDYT-3-11*	6,49	2,34	0
TC6YT-9-11*	24,04	0,00	0
TDKRT-H-11	26,78	0,00	0
TC5RT-2-11*	86,98	0,47	0
TCV5T-5-11	51,45	0,00	-
TT9CT-7-11	172,66	0,57	-
TTLYT-5-11	1,16	1,10	0
TKWCT-L-11*	138,44	0,00	0
TCXKT-M-11	92,37	0,00	0
TU0YT-K-11*	76,16	49,53	-
TUQKT-W-11	1,30	1,30	0
TTTTYT-C-11*	29,51	28,29	0
TMTYT-6-11	9,70	0,52	0
T3DYT-7-11*	57,07	0,00	0
T35RT-R-11*	57,04	0,00	0

* Az adott MEPAR-blokknak nem a teljes területe fed át a Natura 2000 terület területével.

A fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS):

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerét tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG):

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Szakembereink álláspontja szerint a terület hosszú távú fenntartásához elegendőek a horizontális célprogramokban elérhető kiegészítő támogatások. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Eurónak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Eurónak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetőek el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Erdőterületekre igényelhető támogatások az alábbi jogszabályokban találhatóak:

32/2008 (III. 27.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások részletes feltételeiről.

139/2009 (X.22.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről.

124/2009 (X.22.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről.

25/2012 (III. 20.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból a fiatal erdők állományneveléséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről.

Az erdőket érintően a fenti támogatások változatos, természetvédelmi szempontból releváns beavatkozásokat segíthetnek elő (idegenhonos állományok fafajcserés szerkezetátalakítása, idegenhonos fajok visszaszorítása, kézimunka-igényes ápolás), azonban az elérhető támogatások köre az erdőgazdálkodói szektorok (állami, önkormányzati, magán) számára nem egyforma. A tervezési területen belül különösen nagy arányt képviselő állami erdők

esetében például a fenti körből csupán az idegenhonos állományok fafajcserés szerkezetátalakítására szolgáló lehetőségek elérhetőek.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

A Teremi-erdő fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználatra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Teremi-erdő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A gyepeként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a vízelvezetés, a feltörés, trágyakiszórás, szálás takarmány tárolásának tilalma, és az inváziós fajoktól való mentesítési kötelezettséget szolgáló eszközök.
- a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásai jelenleg kötelező érvénnyel, 5-10% között határozzák meg a kaszálással hasznosított gyepek esetében a kaszátlanul hagyandó terület nagyságát. Javasolható a jelenlegi szabályozás módosításával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározása.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalat alapján ösztönzik a területhasználatot az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhelyfejlesztési- élőhelyrekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Nyírábrányi Káposztás-

lapos Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- Natura 2000 területeken becserjésedett gyepeken a füves élőhely visszaállítását ösztönző eszközök.
- A gyepeként nem hasznosítható vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) területén a cserjésedés, fásodás meghatározott (de az egyes területekre differenciált mértékű) visszaszorítását szolgáló eszközök.
- Gépbeszerzés támogatása speciális kezelést igénylő, időszakosan vizes élőhelyek kaszálásához, szárazításához Natura 2000 területen.
- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer elsősorban a magánerdőgazdálkodók számára elérhető. Az állami tulajdonú erdőkben igen csekély lehetőség nyílik arra, hogy a Natura 2000 elvárásokkal összhangban levő természetvédelmi célok érvényesüljenek. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami erdőkben is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat.

A leginkább támogatásra, ösztönzésre szoruló témák a terület vonatkozásában meglátásunk szerint a következők:

- Inváziós fajok visszaszorítása, nem csupán az erdőállományokban, de nyiladékok, erdei utak, egyéb vonalas létesítmények mentén is.
- Tisztások meghatározott mértékig fátlan állapotban való tartása, fenntartó kezelése.
- Felnyíló erdőként értelmezhető pusztai tölgyes jellegű állományok kialakítása és fenntartása a zárt őshonos fafajú erdő fenntartására nem alkalmas termőhelyeken.
- Holtfa, idős, böhöncös, ritka fajhoz tartozó faegyedek megőrzése.
- A jelölő erdei élőhelyek térbeli kontextusának figyelembe vétele a releváns (pl. szerkezetátalakítást szolgáló) támogatások elbírálásánál (összeköttetés javítása, elszigeteltség, kedvezőtlen élőhelyi szomszédság).

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Ld. a 3.4.2. pont alatti táblázatban.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
Egyeztető fórum	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2016.05.24. (Terem)	Részvevők száma: 7
Önkormányzati közzététel	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2016.05.13-27. (Terem, Vállaj)	Kifüggesztés darabszáma: 2
Honlap	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2016.05.11-től folyamatosan letölthető	http://www.e-misszio.hu/n2
Érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	e) a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2016.05.11-23. között	Kiküldött levelek + emailek darabszáma: 130 levél + 120 email (plusz ismétlődő, emlékeztető emailek)

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása, tartalma és eredménye:

1. Egyeztető fórum időpont és helyszín egyeztetés történt az érintett szakmai tervezőkkel, természetvédelmi örökkel és tájegységvezetővel, valamint a fórum helyszínének otthont adó Terem község Polgármesteri Hivatalával (2016. május eleje).
2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációban résztvevő E-misszió Egyesület honlapján (2016.05.11.).
3. Az érintett önkormányzatok (Terem, Vállaj) 2016.05.13-27. között 10 napra kifüggesztették a fenntartási tervet.
4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és/vagy e-mailben) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2016.05.11.-23. között) és tartalmazták a véleményezéshez szükséges információkat (terület kód, név, érintett települések, átnézeti térkép, véleményezési határidők, egyeztető fórum időpontja stb.). A címzettek köre:
 - Érintett önkormányzatok (Terem, Vállaj: 2 levél)
 - Azon földrészletek helyben élő magán tulajdonosai, amelyek a tervezési területen belül érintettek a jelölő élőhelyeket és fajokat, valamint kiemelt természeti értéket és/vagy konfliktusforrást hordozó, természetvédelmi szempontból legfontosabbnak ítélt területrészekben (45 levél).

- Natura 2000 támogatást 2014-2015-ben igénybe vevő helyben élő gazdálkodók (3 levél).
- Erdészeti szakirányítók, erdészek, erdőgazdálkodók (9 levél, 119 email).
- Agrárkamarai tanácsadók, falugazdászok (2 levél)

Országos hatáskörű szervek (nevenként 1 levél):

• Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség	• Magyar Bányászati és Földtani Hivatal
• Nemzeti Földalapkezelő Szervezet	• BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
• Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal	• Országos Vízügyi Főigazgatóság
• Nemzeti Agrárgazdasági Kamara	• Magán Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége
• Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal	• MAGYAR ERDŐGAZDA SZÖVETSÉG (MERSZ)
• Országos Tisztifőorvosi Hivatal	• Országos Erdészeti Egyesület
• Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság	• Országos Magyar Vadászkamara
• Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság	• Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
• Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság	• Magyar Országos Horgász Szövetség (MOHOSZ)
	• Országos Kishalász Érdekszövetség

Régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek (nevenként 1 levél):

• Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	• ÉRF Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Zrt.
• NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.	• ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervek (nevenként 1 levél):

• Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	• NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Nyírlugosi Erdészet
• Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály	• Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
• Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály	• Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
• Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály	• Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály
• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály, Erdészeti Osztály (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	• Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Jogi és Koordinációs Főosztály
• Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	• Nemzeti Földalapkezelő Szervezet, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kirendeltség
• Sz-Sz-B Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	• Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség
• Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Nyírség-Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájégség	• Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság
	• Országos Magyar Vadászkamara, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete
	• Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Szövetsége

- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.,
Fehérgyarmati Erdészet
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.,
Baktalórántházi Erdészet
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.,
Nyírbátori Erdészet

- Felső-Tiszavidéki Vadgazdák Szövetsége
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fejlesztési
Ügynökség Kht.
- Sporthorgász Egyesületek Szabolcs-Szatmár-
Bereg Megyei Szövetsége

Járási hivatalok (nevenként 1 levél):

- Nyíregyházi Járási Hivatal, Építésügyi és
Örökségvédelmi Osztály
- Mátészalkai Járási Hivatal.
- Nyírbátori Járási Hivatal

Országos, regionális és helyi környezet- és természetvédő civil szervezetek (nevenként 1 levél):

- Pro Silva Hungaria
- Országos Természetőr Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Magyar Madártani és Természetvédelmi
Egyesület
- WWF Magyarország Alapítvány
- Felső-Tisza Alapítvány
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Természetvédelmi
Alapítvány
- Beregi Természet- és Környezetvédelmi
Egyesület

Vadásztársaságok (nevenként 1 levél):

- Fedics Mihály Vadásztársaság
- Dr. Szederjei Ákos Vadásztársaság (Nyírkáta)
- Szent Hubertus Bérkilövő Vadásztársaság
- HUBERTUS vadásztársaság Vállaj

Vízgazdálkodási társulatok (nevenként 1 levél):

- Felsőszabolcsi VGT
- Nyírségi VGT
- Ecsediláp-Krasznabalpári VGT

Horgász egyesületek (nevenként 1 levél):

-

Halászati hasznosítók (nevenként 1 levél):

-

5. A meghirdetett időpontban és helyszínen (2016.05.24-én, 14.00-16.00 óra között, Terem község IKSZT épületében [4342 Terem Fő utca 12.]) az egyeztető fórum megtartásra került, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 7 fő vett részt.
6. A beérkezett véleményeket és észrevételeket összefoglaltuk és megküldtük a tervekészítőnek, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságnak.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

3.4.3.1. A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Tulajdonosok, gazdálkodók (50 levél, 7 fórum résztvevő)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- 9 ha-os területe van, lehet-e és érdemes-e átminősíteni erdővé?)	fórumon	igen	Az érintett gazdálkodó által említett terület egy része a KE-7 kezelési egységbe tartozik, ahol a javaslatok között az észrevétel hatására szerepeltettük az erdőként való nyilvántartásba vételt. A szintén érintett KE-8 kezelési egység esetében a javaslatok közé beépítettük a pionír őshonos keményfaligetnek minősíthető erősebben erdősödött állományrészek erdőként való fenntartását
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Nem tesz észrevételt, de a tartalomjegyzék javítását kéri.)	levélben	igen	A tartalomjegyzék javítása megtörtént.
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- Ne csak a tervkészítés végén, és ne csak véleményezőként vonják be a gazdálkodókat és a hatósági szerveket. - Felhívja a figyelmet az erdőterv és a fenntartási terv közötti jogi kapcsolatra: 11/2010 FVM rend. És 275/2004 korm.rend. 4§ (3). - Felhívja a figyelmet az Országos Erdőállomány Adattárra. - Ismerjék meg a tervkészítők az erdőtervendeletekben írtakat és hivatkozzanak rá. - SDF adatlapok dátumának rögzítése és a jelölők értékelése szükséges. - A terv nem veszi figyelembe az erdő történeti háttérét. A kiszáradás-aszály-klimaváltozás kérdésköre elnagyolt. - A kezelési javaslatok dömpingszerű felsorolása riasztó gazdálkodói oldalról. - Felveti, hogy mivel a védett terület és a Natura 2000 terület átfed, a védett területeken felgyült tapasztalatokat	levélben	nem	A beérkezett véleményben felmerülő hiányosságok egy része bár jogos, túlmutat a konkrét tervezés keretein. Az erdőtervezés és a Natura 2000 fenntartási tervezés összehangolásának nincsen már megszilárdult hagyományos gyakorlata. A kifogásolt hiányosságok másik része valójában már be volt építve a tervbe. Az Országos Erdőállomány Adattárral kapcsolatos releváns adatokat a projektgazda HNPI közvetítette a tervkészítő felé, az adatok figyelembe vételre kerültek, és az erdőtervendeletekre vonatkozó hivatkozást is tartalmazta a fenntartási terv 1.7.3. fejezete. A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőtervezésének egyeztetési folyamatában a HNPI szakemberei a jelen fenntartási terv megalapozó kutatásainak anyagait felhasználva vettek részt, így az egyeztetésre volt lehetőség.

		<p>látni szeretné, és kérdezi, hol van a határ a fenntartó és fejlesztő intézkedések között.</p> <p>- Már a megalapozó dokumentáció elkészültekor legyen egyeztetés az erdészeti hatósággal.)</p>			
<p>Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság</p>	<p>- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum</p>	<p>Igen</p> <p>FÓRUMON: (- Meg kell kotorni a csatornákat, különben nem tud a víz lefolyni. - Már eddig is raktak sövényfonatokat, meg kisebb duzzasztókat a vízfolyásba, ami visszafogja a vizet.)</p> <p>LEVÉLBEN: (I. Közli az érintett vizeket [Bódvaj-patak, Károlyi-folyás, Teremi tározó], valamint a velük kapcsolatos észrevételeket. - A terv a vízfolyásokat nem tárgyalja külön kezelési egységben. - A 83/2014 Korm. Rend. értelmében a csatorna partéleitől számított legalább 6 méter széles partí sávot szabadon kell hagyni. - A fenntartási munkákra a terv nem tartalmaz ajánlást. - Alapfeladatuk a káros belvizek elvezetése, ezért a meder vízfolyási akadályait szükség esetén eltávolítják. - Kotrás esetén az engedélyben foglaltakat tartják be. - Az aszálykárok elhárítása érdekében végez vízviszataratást. További medertározási célú vízviszatarató műtárgyat nem javasol. - Felhívja a figyelmet, hogy több hektár mélyfekvésű területen lehetne időszakosan vizet tárolni.</p> <p>II. Ismerteti a VGT2 vonatkozásait a Bódvaj-patak vízfolyás víztestre [*], a Károlyi-folyás vízfolyás víztestre [+], a Teremi-erdő Natura 2000 területre [#], a Nyírség keleti perem sekély porózus víztestre [§], és a Kraszna-völgy, Szamos-</p>	<p>levélben</p>	<p>igen</p>	<p>A VGT-hez kapcsolódó jelzett kiegészítéseket a tervező a megalapozó dokumentáció 1.3.3.4. fejezetében illetve a fenntartási terv 1.7.6. fejezetében a tervbe beépítette.</p> <p>A csatornák karbantartásával, kotrásával kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv fajvédelmi fejezete kiegészítésre került.</p> <p>A vízviszataratással kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv élőhelyrekonstrukciós fejezete kiegészítésre került, így a medertározás – a Vízügyi Igazgatóság szerint kevésbé megvalósítható – lehetőségén kívül a tervező javasolta a természetes vízfolyások régi elhagyott medrében történő vízviszataratást is.</p>

		<p>völgy sekély porózus víztestre [@]:</p> <ul style="list-style-type: none"> -- Természetes vízvisszatartást segítő intézkedések [*,+,#,\$,@]; -- Károsodott vízi és vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül [*,+,\$]; -- Vízjárasi viszonyok javítása, illetve a vízkivételek, más víztestre történő átvezetések ökológiai hatásának hatásainak csökkentése [+,#]; -- Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése [#]. <p>- A tervvel kapcsolatban további kifogást nem emel, javaslatai figyelembevételével támogatja elfogadását.</p>			
<p>Nyíregyházi Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	<p>Igen</p> <p>(- Forster Gyula NÖVKNYI nyilvántartásában szereplő aktuális adatok szerepeltetése javasolt, illetve kéri.</p> <ul style="list-style-type: none"> - régészeti lelőhelyek elkerülése szükséges a földmunkával járó fejlesztések, beruházások tervezése során. - régészeti lelőhelyet érintő létesítmények engedélyezésében szakhatóságként részt vesznek. - Felhívja a figyelmet, hogy a tervezési terület hatósági nyilvántartásban szereplő régészeti lelőhelyeket érint. - Régészeti lelőhelyeket csak úgy lehet igénybe venni, hogy azok számottevően ne károsodjanak. <p>Földmunkával el kell kerülni őket, vagy a régészeti örökség csak régészeti feltárással mozgítható el.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Javasolja, hogy a régészeti lelőhelyek kerüljenek megkérésre a Nyilvántartási irodából, és véleménye szerint az adatszolgáltatásban megjelölt lelőhelyeket a terven rögzíteni kell. 	<p>levélben</p>	<p>Nem</p>	<p>A beérkezett javaslatban megfogalmazottak általános értelemben részben túlmutatnak a Natura 2000 fenntartási terv készítés és tervezés keretein. A tervben megfogalmazott kezelési javaslatok a területen jelenleg is folyó gazdálkodás körén belül maradnak, ilyen formában az örökségvédelem körébe tartozó objektumokat, régészeti lelőhelyeket azokon túl mutató formában nem érintik.</p>

		- Részt kíván venni a megvalósításra kerülő beruházások engedélyezési eljárásaiban.)			
--	--	--	--	--	--

3.4.3.2. A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

- Magántulajdonosi észrevétel alapján a megfelelő kezelési egységekben a javaslatokat kiegészítettük a pionír önerdősülő gyepterületek bizonyos feltételek közötti kíméletével és az erdőként való nyilvántartásba vétel lehetőségével.
- A Vízügyi Igazgatóság javaslatára a vízgazdálkodási terv elemeivel került kiegészítésre és pontosításra a terv, továbbá a csatornák karbantartásával, kotrásával kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv fajvédelmi fejezete kiegészítésre került. A vízvizsátartással kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv élőhelyrekonstrukciós fejezete kiegészítésre került, így a medertározás – a Vízügyi Igazgatóság szerint kevésbé megvalósítható – lehetőségén kívül a tervező javasolta a természetes vízfolyások régi elhagyott medrében történő vízvizsátartást is.

3.4.4.A társadalmi egyeztetés melléklete

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan ?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Érintett önkormányzatok (Terem, Vállaj)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum - telefon	Igen (Kifüggesztette a tervet.)	levél	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Tulajdonosok, gazdálkodók (50 levél, 7 fórum résztvevő)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- 9 ha-os területe van, lehet-e és érdemes-e átminősíteni erdővé?)	fórumon	igen	Az érintett gazdálkodó által említett terület egy része a KE-7 kezelési egységbe tartozik, ahol a javaslatok között az észrevétel hatására szerepeltettük az erdőként való nyilvántartásba vételt. A szintén érintett KE-8 kezelési egység esetében a javaslatok közé beépítettük a pionír őshonos keményfajligetnek minősíthető erősebben erdősődött állományrészek erdőként való fenntartását
Erdészeti szakirányítók, erdészek, erdőgazdálkodók (9 levél, 119 email)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Agrárkamari tanácsadók, falugazdászok (2 levél)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Országos hatáskörű szervek:					
Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Nem kíván észrevételt tenni.)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.

Nemzeti Földalapkezelő Szervezet	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Nem tesz észrevételt, de a tartalomjegyzék javítását kéri.)	Levélben	Igen	A tartalomjegyzék javítása megtörtént.
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- Ne csak a tervekészítés végén, és ne csak véleményezőként vonják be a gazdálkodókat és a hatósági szerveket. - Felhívja a figyelmet az erdőterv és a fenntartási terv közötti jogi kapcsolatra: 11/2010 FVM rend. És 275/2004 korm.rend. 4§ (3). - Felhívja a figyelmet az Országos Erdőállomány Adattárra. - Ismerjék meg a tervekészítők az erdőtervrendeletekben írtakat és hivatkozzanak rá. - SDF adatlapok dátumának rögzítése és a jelölők értékelése szükséges. - A terv nem veszi figyelembe az erdő történeti háttérét.	levélben	nem	A beérkezett véleményben felmerülő hiányosságok egy része bár jogos, túlmutat a konkrét tervezés keretein. Az erdőtervezés és a Natura 2000 fenntartási tervezés összehangolásának nincsen már megszilárdult hagyományos gyakorlata. A kifogásolt hiányosságok másik része valójában már be volt építve a tervbe. Az Országos Erdőállomány Adattárral kapcsolatos releváns adatokat a projektgazda HNPI közvetítette a tervekészítő felé, az adatok figyelembe vételre kerültek, és az erdőtervrendeletekre vonatkozó hivatkozást is tartalmazta a fenntartási terv 1.7.3. fejezete. A Szatmár-Nagyecsed-i erdőtervezési körzet erdőtervezésének egyeztetési folyamatában a HNPI szakemberei a jelen fenntartási terv megalapozó kutatásainak anyagait felhasználva vettek részt, így az egyeztetésre volt lehetőség.

		A kiszáradás-aszály- klímaváltozás kérdésköre elnagyolt. - A kezelési javaslatok dömpingszerű felsorolása riasztó gazdálkodói oldalról. - Felveti, hogy mivel a védett terület és a Natura 2000 terület átfed, a védett területeken felgyűlt tapasztalatokat látni szeretné, és kérdezi, hol van a határ a fenntartó és fejlesztő intézkedések között. - Már a megalapozó dokumentáció elkészültekor legyen egyeztetés az erdészeti hatósággal.)			
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Országos Tisztifőorvosi Hivatal	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Országos Vízügyi Főigazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Magán Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
MAGYAR ERDŐGAZDA SZÖVETSÉG (MERSZ)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Országos Erdészeti Egyesület	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-

Országos Magyar Vadászkamara	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Címváltozást jelentett be.)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Magyar Országos Horgász Szövetség (MOHOSZ)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Országos Kishalász Érdekszövetség	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Regionális Fejlesztési Holding Zrt.	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	nem	-	-	-
Magán Erdőkért Egyesület	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek:					
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Projektgazdaként a fenntartási terv egy részét az Igazgatóság készítette)	pr.gazda, fórumon	igen	Projektgazdaként.
NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
ÉRF Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Zrt.	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
ÉARFÜ Nonprofit Kft.	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervek:					
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Kifogást nem emel.)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Megküldi további intézkedésre a SZSZB MKH és egyes részelei, mint pl. Építésügyi, valamint a Jogi és koordinációs főosztályokra.)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Hatáskör hiánya miatt átteszi az ügyet a Mátészalkai, Nyírbátori, Nyíregyházi és Fehérgyarmati Járási Hivataloknak.)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Jogi és Koordinációs Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Nem egyértelmű a rövid üzenet tartalma, de vélhetőleg továbbítja az ügyet a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályának)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.

Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály, Erdészeti Osztály (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	<p>Igen FÓRUMON: (- Meg kell kotorni a csatornákat, különben nem tud a víz lefolyni. - Már eddig is raktak sövényfonatokat, meg kisebb duzzasztókat a vízfolyásba, ami visszafogja a vizet.)</p> <p>LEVÉLBEN: (I. Közli az érintett vizeket [Bódvaj-patak, Károlyi-folyás, Teremi tározó], valamint a velük kapcsolatos észrevételeket. - A terv a vízfolyásokat nem tárgyalja külön kezelési egységben. - A 83/2014 Korm. Rend. értelmében a csatorna partéleitől számított legalább 6 méter széles parti sávot szabadon kell hagyni. - A fenntartási munkákra a terv nem tartalmaz ajánlást. - Alapfeladatuk a káros belvizek elvezetése, ezért a meder vízfolyási akadályait szükség esetén eltávolítják. - Kotrás esetén az engedélyben foglaltakat tartják be. - Az aszálykárok elhárítása érdekében végez vízvisszatartást. További medertározási célú vízvisszatartó műtárgyat nem javasol. - Felhívja a figyelmet, hogy több hektár mélyfekvésű területen lehetne időszakosan vizet tárolni. II. Ismerteti a VGT2 vonatkozásait a Bódvaj-patak vízfolyás víztestre [*], a Károlyi-folyás vízfolyás víztestre [+], a Teremi-erdő Natura 2000 területre [#], a Nyírség keleti perem sekély porózus víztestre [§], és a Kraszna-völgy,</p>	levélben	igen	<p>A VGT-hez kapcsolódó jelzett kiegészítéseket a tervező a megalapozó dokumentáció 1.3.3.4. fejezetében illetve a fenntartási terv 1.7.6. fejezetében a tervbe beépítette. A csatornák karbantartásával, kotrásával kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv fajvédelmi fejezete kiegészítésre került. A vízvisszatartással kapcsolatos észrevételek alapján a fenntartási terv élőhelyrekonstrukciós fejezete kiegészítésre került, így a medertározás – a Vízügyi Igazgatóság szerint kevésbé megvalósítható – lehetőségén kívül a tervező javasolta a természetes vízfolyások régi elhagyott medrében történő vízvisszatartást is.</p>

		<p>Szamos-völgy sekély porózus víztestre [@]:</p> <p>-- Természetes vízviasszatartást segítő intézkedések [*, +, #, \$, @];</p> <p>-- Károsodott vízi és vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül [*, +, \$];</p> <p>-- Vízjárási viszonyok javítása, illetve a vízkivételek, más víztestre történő átvezetések ökológiai hatásának hatásainak csökkentése [+, #];</p> <p>-- Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése [#].</p> <p>- A tervvel kapcsolatban további kifogást nem emel, javaslatai figyelembevételével támogatja elfogadását.</p>			
Sz-Sz-B Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Nyírség-Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájéegység	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Fehérgyarmati Erdészet	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Baktalórántházi Erdészet	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Nyírbátori Erdészet	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Nyírlugosi Erdészet	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-

Nemzeti Földalapkezelő Szervezet, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kirendeltség	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Országos Magyar Vadászkamara, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Szövetsége	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Felső-Tiszavidéki Vadgazdák Szövetsége	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fejlesztési Ügynökség Kht.	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Sportthorgász Egyesületek Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Járási hivatalok:					
Nyíregyházi Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (- Forster Gyula NÖVKNYI nyilvántartásában szereplő aktuális adatok szerepeltetése javasolt, illetve kéri. - régészeti lelőhelyek elkerülése szükséges a földmunkával járó fejlesztések, beruházások tervezése	levélben	nem	A beérkezett javaslatban megfogalmazottak általános értelemben részben túlmutatnak a Natura 2000 fenntartási terv készítés és tervezés keretein. A tervben megfogalmazott kezelési javaslatok a területen jelenleg is folyó gazdálkodás körén belül maradnak, ilyen formában az örökségvédelem körébe tartozó objektumokat, régészeti lelőhelyeket azokon

		<p>során.</p> <ul style="list-style-type: none"> - régészeti lelőhelyet érintő létesítmények engedélyezésében szakhatóságként részt vesznek. - Felhívja a figyelmet, hogy a tervezési terület hatósági nyilvántartásban szereplő régészeti lelőhelyeket érint. - Régészeti lelőhelyeket csak úgy lehet igénybe venni, hogy azok számottevően ne károsodjanak. <p>Földmunkával el kell kerülni őket, vagy a régészeti örökség csak régészeti feltárással mozdítható el.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Javasolja, hogy a régészeti lelőhelyek kerüljenek megkérésre a Nyilvántartási irodából, és véleménye szerint az adatszolgáltatásban megjelölt lelőhelyeket a terven rögzíteni kell. - Részt kíván venni a megvalósításra kerülő beruházások engedélyezési eljárásaiban.) 			túl mutató formában nem érintik.
Nyírbátori Járási Hivatal	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Igen [válaszadó: Földhivatali Osztály] (ingatlanügyi hatósági szempontból kifogása nincs)	levélben	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Mátészalkai Járási Hivatal	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
Országos, regionális és helyi környezet- és természetvédő civil szervezetek:					
Pro Silva Hungaria	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
Országos Természetőr Egyesület	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-
Magyar Természetvédők Szövetsége	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Nem	-	-	-

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
WWF Magyarország Alapítvány	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Felső-Tisza Alapítvány	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Szabolcs-Szatmár-Beregi Természetvédelmi Alapítvány	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Beregi Természet- és Környezetvédelmi Egyesület	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Vadásztársaságok:					
Fedics Mihály Vadásztársaság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Dr. Szederjei Ákos Vadásztársaság (Nyírkáta)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Szent Hubertus Bérkilövő Vadásztársaság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
HUBERTUS vadásztársaság (Vállaj)	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Vízgazdálkodási társulatok:					
Felsőszabolcsi VGT	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-

Nyírségi VGT	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Ecsediláp- Krasznabalparti VGT	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Horgászegyesületek, horgászati hasznosító:					
Bátorcoop Szövetkezet	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Nem	-	-	-
Halászati hasznosítók:					
-	-	-	-	-	-